

Trygghet i Ulricehamns kommun

- *En kartläggning och analys av behov och insatser*

Vid frågor om innehållet, kontakta:

Stefan Hellberg, Brottanalytiker
Polismyndigheten
Regionkansli Väst
Verksamhetsstyrning och analys
010-5658596
stefan.hellberg@polisen.se

INNEHÅLL

1	FÖRORD	4
2	SAMMANFATTNING	5
3	BAKGRUND	6
4	SYFTE OCH METOD	7
4.1	SYFTE	7
4.2	AVGRÄNSNING.....	7
4.3	DATAMATERIAL/FORSKNINGSMATERIAL	7
4.4	SVARFREKVENNS OCH BORTFALL.....	8
5	BAKGRUND TILL EMPIRISK KONTEXT	9
5.1	UPPFÖLJNING AV SAMVERKANSÖVERENSKOMMELSEN	10
6	RESULTAT	11
6.1	ALLMÄNHETENS BILD VIA TRYGGHETSUNDERSÖKNINGEN	11
6.2	POLISENS BILD	15
6.3	CAN-SKOLELEVERS DROGVANOR 2013	17
6.4	MEDIEARKIVET.....	21
7	SAMMANFATTNING AV RESULTAT	22
8	DISKUSSION OCH REKOMMENDATIONER	23
	BILAGOR	30
	Bilaga 1 – Kronobergsmodellen	30
	Bilaga 2 – Trygghetsvandringar	31
	Bilaga 3 – Forskning: Former av brottsprevention/ ”Begreppsförklaring”	32
	Bilaga 4 – Buskörning och mopeder	33
	Bilaga 5 – Samverkan mellan lokala grupper och det offentliga för att minska brott.....	34
	Bilaga 6 – Samverkan, tillit och vägledande projekt	35

1 Förord

Människan är en komplicerad varelse och vi lever alla i en komplex värld. I denna värld har vi byggt upp samhällen, som av sin natur är mer eller mindre avancerade. I dessa samhällen, liksom i Ulricehamns kommun, uppstår emellanåt problem. Dessa problem kan i sin tur vara av mer eller mindre komplex karaktär och beroende av en mängd faktorer. Faktorerna i sig kan även de vara mer eller mindre komplexa. Ur dessa problem kan det således växa individer som ser möjligheter, för egen vinnings skull eller av andra syften, i att ägna sig åt olaglig och/eller destruktivt och asocialt leverne. Att i efterhand försöka identifiera roten till följderna av vissa människors kriminella, destruktiva och asociala handlingar är svårt, näst intill omöjligt. Diskussionen kan lätt börja handla om vem som har ansvaret, vems är felet till att problemen uppstår och vem eller vilka borde ha gjort något? Istället bör vi lyfta blicken och se till vad vi kan göra för att förebygga den här typen av problem i framtiden. Det ligger i allas intresse och är allas ansvar att skapa en bättre framtid och en trygg och säker närmiljö för alla.

Analysgruppens rekommendation med föreliggande rapport är således i stället att vi identifierar de problem vi ser kring en företeelse. Företeelser som kan handla om invånarnas oro, utsatthet för brott, otrygga trafikmiljöer och liknande. Har vi alla fokus på identifiering av de bakomliggande grundproblemen kring en företeelse, kan vi på lång sikt komma åt både symptom på ett problem och själva grundproblemet. Det arbetet kan då skapa en trygg kommun utan invånare som bär på en oro kopplad till staden.

Varje problem som identifieras består som ovan nämns ofta av flera faktorer. Ansvaret för dessa faktorer kan ligga på enskilda men emellanåt ligger de på flera av varandra oberoende aktörer inom en kommun, likväl som aktörer som har sina huvudsäten i andra geografiska områden. Då måste en samverkan till. En samverkan som ibland kan bestå av kommunala och statliga instanser likväl som näringsliv, religiösa samfund, föreningar och intresseorganisationer. Inte att förglömma är den enskilda medborgaren, som ofta är en förälder, aktiv i föreningar kanske arbetandes inom kommun, stat eller näringsliv.

De problem som analysgruppen problematiserar runt i föreliggande rapport är några av de viktigaste områdena runt begreppet oro, vad som skapar oro, varför stadens invånare upplever oro och otrygghet i sin närmiljö. Exempelvis kan det handla om områden som ungdomar som skolkar, sniffar eller uppvisar asociala beteenden. Om ungdomar skolkar eller sniffar är det ett tecken på att allt inte står rätt till. Detta asociala och destruktiva levnadssätt kan emellanåt leda till än mer destruktivitet, så som kriminalitet och användning av tyngre droger. Individer med destruktiva beteenden söker sig till varandra och bildar olika former av nätverk eller gäng. Nätverken och gängerna ägnar sig emellanåt åt destruktiva handlingar som påverkar många andra människor. Det kan handla om skadegörelse och klotter, aggressiv bil-, MC- och mopedkörning, alkohol- och droghantering och så vidare. Allt nämnt skapar i sin tur oro och otrygghet för alla medborgare i ett samhälle.

Alla har vi ett ansvar att skapa det samhälle vi vill leva i, där vi kan känna oss trygga med så liten känsla av oro som möjligt!

Stefan Hellberg
Brottsanalytiker
Polismyndigheten

2 Sammanfattning

Bakgrund: Vart tredje år genomför polisområde (PO) Älvsborg, tillsammans med de 10 kommuner som ingår, en trygghetsundersökning vilken bland annat syftar till att delge invånarnas upplevda trygghet, utsatthet för brott samt ge rekommendationer på vad polis och kommun kan göra för att öka tryggheten inom kommunen.

Syfte & metod: Hur trygga eller otrygga är invånarna i Ulricehamns kommun och vad kan polis och kommun göra för att öka tryggheten ytterligare? För att finna svar på dessa frågor har rapporten ett tvådelat syfte. Rapporten ämnar först beskriva eventuella problemområden sett utifrån ett flertal perspektiv. Därefter syftar rapporten till att ta fram rekommendationer för hur polis och kommun, enskilt och i samverkan med varandra och övriga samhällsaktörer, kan komma tillrätta med eventuella problemområden, på kort och lång sikt. Materialet består av (1) statistiska källor så som Status¹, CAN²- *Skolelevers drogvanor 2013* och trygghetsundersökningen, (2) kvalitativ data bestående av nyhetsartiklar publicerade i tryckt svensk press och (3) för sakfrågorna relevant forskning.

Resultat: I Ulricehamns kommun framkommer vissa specifika problemområden. Några av dessa är höga nivåer av alkohol- och droganvändning bland ungdomar (och då främst bland pojkar), och en relativt hög utsatthet att råka ut för cykelstöld, inbrott i vind, källare eller förråd samt skadegörelse på bostad. Trafiken är också en stor källa till irritation där det tycks förekomma vad som benämns som hög nivå av tung trafik och buller, bilar som kör för fort och buskörning med mc och mopeder. Respondenterna i Ulricehamns kommun upplever även att trafikrelaterade problem i form av bilister som bryter mot trafikreglerna förekommer i hög utsträckning. Det som främst förtjänar ökat fokus från polis och kommun, är den höga alkoholkonsumtionen bland kommunens elever, och då främst bland pojkar i gymnasiet år 2, där andelen riskkonsumenter är en bit över genomsnittet för landet i stort. Att alkoholdebuten skett innan 13 års ålder bland ett stort antal ungdomar gör bilden än mer problematisk. Att ungdomar i Ulricehamns kommun har en hög alkoholkonsumtion och att en relativt stor andel använder narkotika och sniffar, kan vara en flykt från vardagen, vilket bör ses som varningsklockor som måste tas på allvar. Ungdomarna uppger även att det är lätt att få tag i folköl, alkohol och cigaretter.

Medborgarna i Ulricehamns kommun har ett relativt lågt förtroende för Polisen, men önskar en ökad synlighet och närvaro från Polisens sida.

Rekommendationer:

Mot bakgrund av resultaten och den bild som framträder genom intervjuer och viss forskning rekommenderas Polisen att göra följande:	Mot bakgrund av resultat och den forskning som finns kring den specifika problematiken rekommenderas kommunen att göra följande:
Riktade insatser mot trafiken, bl.a. beteendeövervakning och kontroller av mopeder och MC	Trafiksäkerhetsinformation till elever och föräldrar
Se över ”ungdomsproblematiken” i samverkan med kommunen	Identifiera områden där destruktiva beteenden i trafiken märks i störst utsträckning, för att beakta i den fortsatta stadsplaneringen
Delta i trygghetsvandring	Anordna trygghetsvandring
Fortsätta med kontroller av cigarett- och ölförsäljare, tillsammans med kommunen	Fortsätta med kontroller av cigarett- och ölförsäljare, tillsammans med polisen
Använda Kronobergsmodellen i högre utsträckning	Se över ”ungdomsproblematiken” i samverkan med polisen

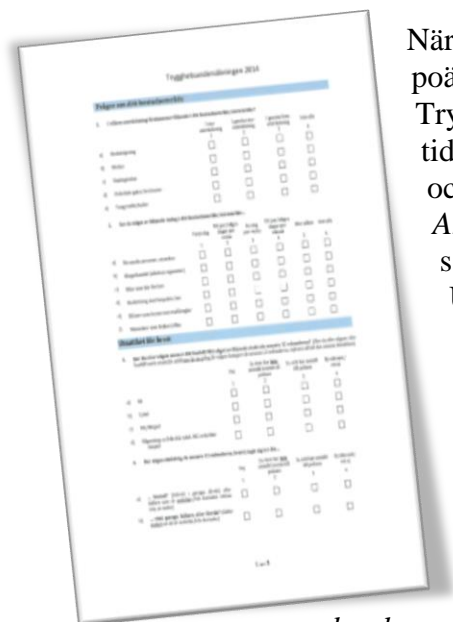
¹ Status: Besluts- och statistikstöd för operativ verksamhet, inom polisen. Status används som ett statistiskt informations sökningsprogram, med bland annat anmälda brott.

² CAN: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

3 Bakgrund

Polisens mål är att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället. Ett led i att förstå vad som gör människor otrygga och skapa underlag för det trygghetsskapande arbetet är att genomföra trygghetsundersökningar. Trygghetsundersökningen syftar till att undersöka den typ av brottslighet som drabbar de flesta i samhället, nämligen mängdbrottsligheten. Denna typ av brottslighet skapar oro, rädsla och frustration hos allmänheten och kan även leda till ett minskat förtroende för polisen och rättssystemet.

En trygghetsundersökning ska inbegripa trygghet i relation till brottslighet, där aspekter så som utsatthet för brott, problem i bostadsområdet, förtroende för polisen, upplevd trygghet och oro för brott ska mätas. En trygghetsundersökning ska ge en korrekt bild av utsattheten för brott och människors upplevelse av otrygghet. Den ger också en bild av människors förtroende för – och erfarenhet av – polisen. En av de viktigaste poängerna med en trygghetsundersökning är att den ger oss en bild av vilka brott människor varit utsatta för oavsett om de har polisanmält eller inte. Det ger en bättre bild än att bara följa polisanmälda brott, vilket även ger värdefull information om mörkertalet, något som helt kan förändra synen på vilka brott som kan tänkas vara de största problemområdena. På så sätt kan den som deltar i undersökningen bidra till att polisen och kommunerna kan vidta rätt åtgärder som gör att tryggheten ökar och brottsligheten minskar.

Närmast föregående trygghetsundersökning genomfördes 2011. Det bör poängteras att flera av företeelserna som kommer uppmärksammas i Trygghetsundersökningen för 2014, se 6 Resultat, har uppmärksammats tidigare. Vissa av företeelserna går det att läsa rekommendationer om och förslag på åtgärder, som riktar sig till både polis och kommun i *Analysrapport Ulricehamn från 2011*³. Även i den samverkansöverenskommelse som upprättades mellan polis och Ulricehamns kommun efter Trygghetsundersökningen 2011 finns rekommendationer och åtaganden med.⁴

Att företeelserna uppmärksammas igen kan bero på olika saker. Ibland kan det handla om att problematiken är av sådan vikt att den bör lyftas fram ytterligare, kanske ur ett annat perspektiv. Det kan också vara så att det bör läggas ytterligare resurser på den specifika problematiken då den är av sådan vikt, genom exempelvis ändrat arbetssätt. Se vidare under avsnitt 8 *Diskussion och rekommendationer*.

Föreliggande rapport kan med fördel därför också ses som en uppföljning och reflektion kring hur polisens och kommunens arbete har fortlöpt under de tre åren som gått.

³ Polismyndigheten i Västra Götaland (2011) *Analysrapport Ulricehamn 2011*. Polisområde Älvsborg, diariernr: AD-489-24492/10.

⁴ Polismyndigheten i Västra Götaland (2012) *Överenskommelse om samverkan mellan polis och kommun – Överenskommelse om samverkan mellan Polismyndigheten i Västra Götaland, polisområde Älvsborg och Ulricehamns kommun*. Polisområde Älvsborg, diariernr: AD-489-29811-12.

4 Syfte och metod

4.1 Syfte

Syftet med föreliggande rapport är att utröna hur trygga eller otrygga invånarna i Ulricehamns kommun är. Vidare syftar också rapporten till att komma med rekommendationer till berörda parter hur de skulle kunna bemöta eventuella problemområden.

Detta görs genom att besvara följande frågeställningar:

- Vilka problem finns?
- Vem äger eventuella problemområden och frågor?
- Vad kan polis och kommun göra för att komma tillrätta med eventuella problem?

4.2 Avgränsning

Uppdraget gäller endast Ulricehamns kommun. Analysgruppens⁵ fokus är på Polisen och på det polisiära uppdraget, men när problem inom kommunen verkar uppstå inom ramen för andras ansvarsområden kommer även detta att lyftas fram.

4.3 Datamaterial/forskningsmaterial

Litteraturen består av vad analysgruppen bedömt som för sakfrågorna relevant forskning. Den elektroniska litteraturen är inhämtad från bland annat Brottsförebyggande rådet och Göteborgs universitetsbibliotek.

Det använda datamaterialet motiveras genom att de olika källorna presenterar olika bilder av trygghetsaspekten. Den kanske viktigaste, och genom vilken föreliggande rapport hämtar sin bakgrund, är Trygghetsundersökningen 2014 som utgör allmänhetens bild. Polisens bild i frågan utgörs av data från Status⁶, det vill säga anmälningsstatistik. Analysgruppen har även valt att väga in ungas attityd till, och användning av, droger. Därför ingår även CAN⁷-*Skolelevers drogvanor 2013*. Att medierna har stort inflyttande i samhället är troligtvis ingen kontroversiell ståndpunkt. En ökad eller stor medierapportering kring en viss företeelse kan därför tänkas skapa en oro runt densamme eller en tro att det blir värre och värre. Därför lyfts även mediearkivet in.

Datamaterialet som använts är följande:

- Trygghetsundersökningen 2014.
- Statistisk information från Status.
- CAN - *Skolelevers drogvanor 2013*.
- Artiklar från Mediearkivet.

Mediearkivet

Eftersom Ulricehamns kommun är en förhållandevis liten kommun har ett totalurval gjorts. Detta innefattar alltså alla artiklar som uppfyller tre krav:

- Alla artiklar som innehåller ordet ”Ulricehamn”.
- Är författade mellan 2014-01-01 och 2014-07-01.
- Är publicerade i *tryckt svensk press*.

⁵ Analysgruppen är brottsanalytikern och kriminologen Stefan Hellberg och mastersstudenterna i offentlig förvaltning Jennifer Stolpe och Aron Larsson.

⁶ Status: Besluts- och statistikstöd för operativ verksamhet, inom Polisen. Status är uppbyggd med dataprogrammet QlikView som central programvara och används som ett statistiskt informationssökningsprogram.

⁷ CAN: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

4.4 Svarsfrekvens och bortfall

Ulricehamns kommun är indelat i tre stycken stratum där enkäten gick ut till 300 personer i varje. Kommunen är indelat i områdena ”tätort”, ”Gällstad” och ”annan del”. Sedan dess att urvalet gjordes har en del av de tilltänkta respondenterna flyttat ur kommunen, avlidit eller på annat sätt omöjliggjort deltagande varvid de inte längre ingår i urvalet. Nettourvalet är de respondenter som återstår och också det antal som svarsfrekvens och bortfall utgår ifrån.

På totalnivå⁸ svarade 71,6 % av respondenterna. I Ulricehamns kommun uppgick svarsfrekvensen till 73,3 %. Av dessa valde merparten att nyttja svarskuvertet som följde med (67,1 procentenheter) men det fanns också de som svarade via internet (6,3 procentenheter).⁹

	<i>Antal</i>	<i>Procent</i>
Nettourval	893	100,0
Svarsfrekvens, total	655	73,3
<i>Via posten</i>	599	67,1
<i>Via internet</i>	56	6,3
Bortfall (baserat på nettourval)	238	26,7

Tabell 1 – Svaresfrekvens och bortfall

I relation till liknande undersökningar är resultatet relativt bra där exempelvis en liknande trygghetsundersökning i Malmö har 54 % svaresfrekvens och den nationella trygghetsundersökningen har en svaresfrekvens på 64 %.¹⁰

⁸ Polisområdet och totalnivå används synonymt i denna rapport. I polisområde Älvsborg ingår följande kommuner: Alingsås, Bollebygd, Borås, Herrljunga, Lerum, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda.

⁹ Den observante noterar här att vi har 0,1 % för mycket vilket är en följd av avrundningen till en decimal.

¹⁰ Malmö Högskola (2013) *Malmö områdesundersökning 2012 – Lokala problem, brott och trygghet*.
Brottsförebyggande rådet (2014) *NTU 2013 – Om utsatthet, otrygghet och förtroende*.

5 Bakgrund till empirisk kontext

		Problembild 2011	Rekommendationer 2011	Åtagande samverkansöverenskommelse 2012
Trafik		51 % av respondenterna uppger att det förekommer trafikrelaterade problem i deras närområde. Upplevelsen ökar över tid. Buskörning med moped/MC, bilar som kör för fort och tung trafik och buller är de områdena som ökat mest.	Det förebyggande trafiksäkerhetsarbetet rekommenderas både kommun och polis att intensifiera. Upprätta en kartläggning över var det föreligger trafikrelaterade problem.	Polis: Trafikkontroller, förslag på åtgärder för att förbättra den fysiska miljön, kartläggning av de mest utsatta områdena. Kommun: Förslag på åtgärder för att förbättra den fysiska miljön, genomföra förbättringar i den fysiska miljön, skapa säkrare gångvägar och cykelbanor.
Alkohol och droger/ungdomsbrottslighet		Andelen respondenter som uppger att alkohol- och drogpåverkade personer utomhus i deras närområde är ett problem, ligger i linje med tidigare år. Antalet ungdomar inblandade i brott minskar över tid.	Polisen ska verka för att skapa en synlighet och närvaro på brottsfrekventa platser. Öka antalet krogkontroller, öka antalet direktförverkanden. Trygghetsvandringar och "stoppa langningen kampanjer".	Polis: Antilångningskampanjer, öka antalet direktförverkanden, krogkontroller, trygghetsvandringar, kartläggning av de mest utsatta områdena. Kommun: Krogkontroller, antilångningskampanj, trygghetsvandringar.
Förtroende/Polisiär närvaro		Andelen respondenter som uppger att polisen bryr sig om de lokala problemen har minskat över tid. Andelen respondenter som anser att polisen inte bryr sig har ökat över tid.	Polisen bör bli bättre på att nyttja traditionella och aktuella sociala mediekkanaler för att på ett fullgott vis förmedla sin verksamhet. Hit hör även att kommunicera till samhället om händelsekedjan från anmälan till fällande dom.	
Närmiljö	Nedskräpning	Andelen av respondenterna inom Ulricehamns kommun, som upplever nedskräpning i sitt närområde som ett problem har ökat över tid.	Kommunen rekommenderades att se över sophanteringsavtalet/avtalen samt se över antalet papperskorgar och var det eventuellt saknas någon. Polisen uppmanades att utöka patrullerandet i nedskräpade områden.	
	Skadegörelse	Andelen respondenter som uppger att skadegörelse i sitt närområde är ett problem ligger på en likvärdig nivå med tidigare år. Respondenter som blivit utsatta för skadegörelse har halverats sedan tidigare undersökningar. Klotternivåerna är på en högre nivå än tidigare.	Att nyttja skolan som arena för att förmedla konsekvenserna av skadegörelse och klotter. Vidmakthålla tidigare överenskommelser mellan polis och kommun som inriktar sig mot skadegörelse och klotter.	Kartläggning av drabbade områden, sanering av klotter. Ökad interaktion med ungdomar och då främst på fritidsgårdarna.
Tillgrepp/Stöld		Andelen respondenter som uppger att de utsatts för någon form av tillgreppsbrott har minskat över tid. De som uppger att de utsatts bor i högst utsträckning inom tätorten.	Fortsatt utveckling av konceptet och av antalet grupper gällande grannsamverkan med avseende på det preventiva arbetet kring tillgreppsbrott. Engagera företagarföreningarna i problematiken.	Kartläggning av drabbade områden och genomföra situationella åtgärder för att försvåra genomförande av brott. Utöka grannsamverkansmetodiken.

Tabell 2 - Sammanställning av bakgrund till empirisk kontext.

5.1 Uppföljning av samverkansöverenskommelsen

Ulricehamns kommun och polisen har efter genomförd avtalsperiod (år 2012 – 2015) för åtaganden enligt samverkansöverenskommelsen, låtit göra en uppföljning kring de åtgärder som gjorts. Där har de haft möjlighet att svara enligt färgkoderna *grönt* – åtgärden genomförd, *gult* – åtgärden har påbörjats och *rött* – åtgärden ej påbörjad. Kommun och polis har exempelvis även haft möjlighet att skriva kommentarer kring hur arbetet fortgått, samt förklara varför en viss åtgärd inte gjorts enligt den upprättade samverkansöverenskommelsen.

För Ulricehamns kommun och polisen har följande fem samverkansområden valts: *trafik, brand, tillgreppsbrott och organiserad brottslighet, skada samt trygghet i offentlig miljö*. Majoriteten av de åtgärder som kommunen och polisen har åtagit sig att utföra har genomförts enligt uppföljningen av samverkansöverenskommelsen. De åtaganden som är påbörjade men ej genomförda, alternativt att åtgärden ej är påbörjad är följande;

Polisen

- *Ge förslag till åtgärder för en tryggare trafikmiljö*
- *Genomföra temadag för åk 6 om skadegörelse och anlagd brand ”Skydda din framtid”*
- *Öka upplärning och lagföring.*

Ulricehamns kommun

- *Ge förslag till åtgärder för en tryggare trafikmiljö*
- *Genomföra de förändringar i trafikmiljön som beslutats för att förbättra och skapa en tryggare trafikmiljö*
- *Genomföra situationella åtgärder för att försvåra brott*
- *Skapa rutiner för samverkan med andra myndigheter i det förebyggande arbetet*
- *Fortlöpande kartläggning av de mest utsatta geografiska områdena*
- *Sanering av klotter, efter fotografering och polisanmälan.*

6 Resultat

Resultatdelen är uppbyggd med en redovisning över delar ur Trygghetsundersökningen 2014, CAN-Skolelevers drogvanor 2013, brottsstatistik, de intervjuer som genomförts, Mediarkivet samt övrigt material som kan vara relevant för att få en helhetsbild.

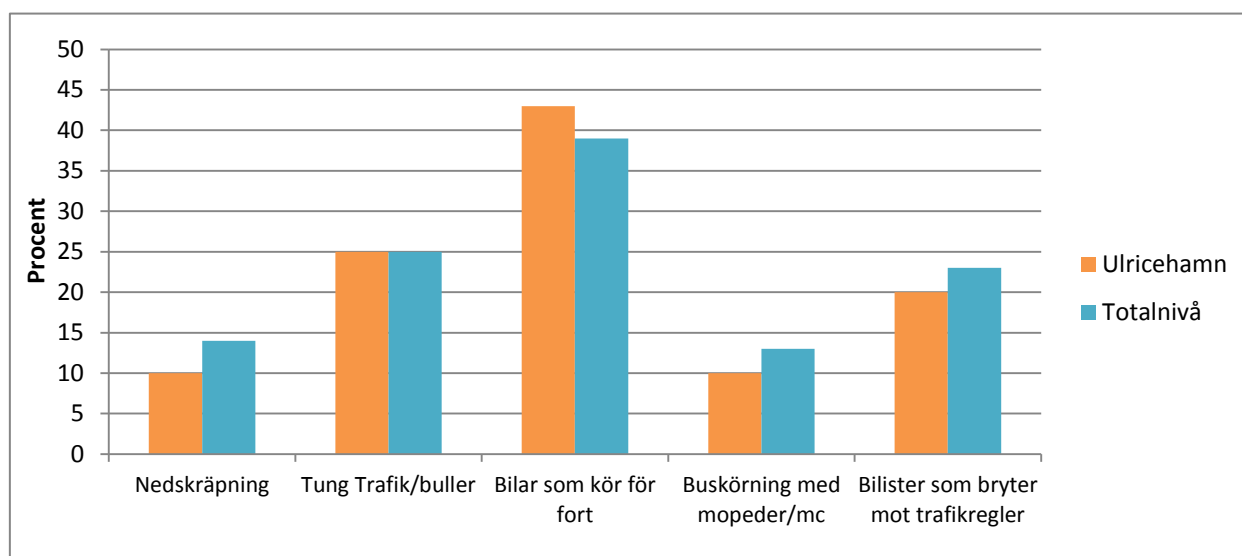
6.1 Allmänhetens bild via trygghetsundersökningen

Informationen som presenteras under detta avsnitt är hämtad ur den trygghetsundersökning som genomfördes i polisområde Älvsborg under 2014.¹¹

Vilka problem respondenterna ser

Problem i närområdet ska mäta störningar, antisocialt beteende eller skadegörelser som kan signalera hot och risker vilket kan skapa konflikter. Polis och kommun ska arbeta med dessa störningar för att förebygga konflikter och brott. För att mäta detta har frågor kring vad boende ser använts, alltså inte vad de själva uppfattar som problem utan vad som finns i miljön. Genom att mäta vad respondenter ser och till vilken frekvens tar man reda på vad för problem som syns, vilket i förlängningen kan leda till konflikt eller oro.

Vad gäller *nedskräpning* i respondenternas närmiljö uppger 10 % att detta förekommer i hög utsträckning¹² i Ulricehamn vilket placerar kommunen något under genomsnittet för polisområdet¹³ (14 %).

Figur 1 - Problem i närområdet.

Ordningsstörningar och dylikt kan projicera att samhället inte klarar av att hantera problem. Områden med personer som inte är väl förankrade i samhället eller där den kollektiva problemlösningsförmågan är låg uppfattas då som särskilt otrygga.

¹¹ Polismyndigheten i Västra Götaland (2014) *Trygghetsundersökningen 2014*. Polisområde Älvsborg, diarienummer: 489 A117.020/2013

¹² Hög utsträckning är en sammanslagning av svarsalternativen "I stor utsträckning" och "I ganska stor utsträckning" alternativt "varje dag" och "flera dagar i veckan".

¹³ Polisområdet och totalnivå används synonymt i denna rapport. I polisområde Älvsborg ingår följande kommuner: Alingsås, Bollebygd, Borås, Herrljunga, Lerum, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda.

Inom ramen för detta område följer trafiken som är ett område som i flera av polisområdets kommuner upplevs som ett problem och källa till irritation. Beträffande om *tung trafik/buller* uppger 25 % av kommunens invånare att detta förekommer i hög utsträckning vilket är i linje med genomsnittet för polisområdet. *Bilar som kör för fort* ser 43 % av respondenterna dagligen eller flera dagar i veckan, jämfört med 39 % på totalnivå. Nämnvärt är att Gällstad överstiger kommunsnittet där 54 % uppger att detta förekommer i hög utsträckning.

Foto - Teknikens Värld.

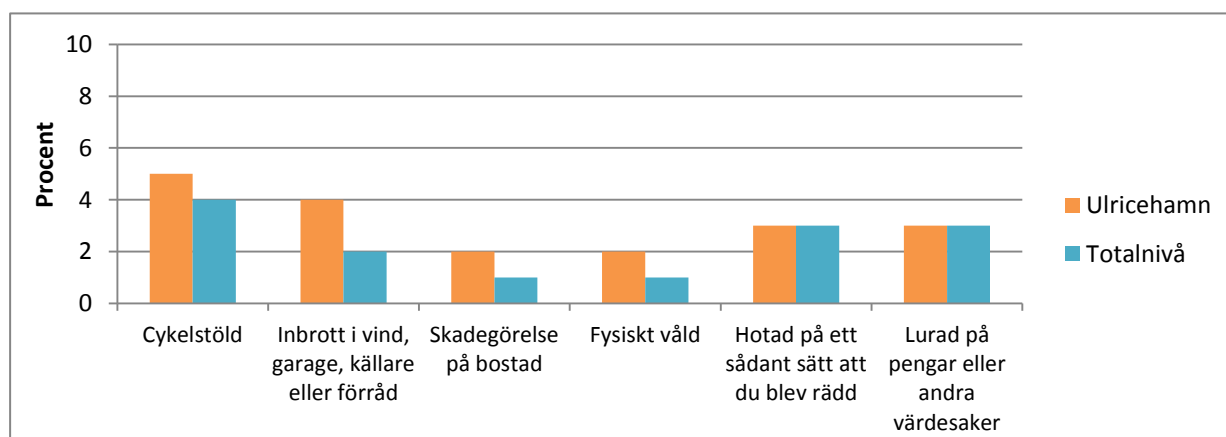
10 % uppger att det förekommer *buskörning med mopeder/mc* i hög utsträckning vilket är något lägre än på totalnivå (13 %). Lägre än totalnivå är också andelen som ser *bilister som bryter mot trafikregler* i hög utsträckning (20 % i Ulricehamn mot 23 % på totalnivå).

Utsatthet för brott

Att mäta utsatthet för brott är en väsentlig del av trygghetsmätningen och har flera aspekter. Dels är utsatthet för brott ett avsnitt där polisen vill veta vilka brott som respondenterna utsatts för och i vilken utsträckning. Likaså är svaren ett komplement till anmälningsstatistiken, ett verktyg för att undersöka människors anmälningsbenägenhet och se skillnader mellan olika bostadsområden. Resultaten kan även visa om brottsligheten har minskat eller ökat efter en genomförd polisiär insats och svaren ska även kunna ge information kring var man borde fokusera sina brottsförebyggande insatser någonstans.

I Ulricehamn uppger 5 % att de blivit *bestulna någon gång under de senaste 12 månaderna på cykel* som tillhör någon i svarspersonernas hushåll (på totalnivå 4 %, se tabell 2). Över hälften av dessa uppgav också att de anmält stölden till polisen.¹⁴

Den självrapporterade nivån av bostadsinbrott ligger i linje med totalnivån. Vad gäller *inbrott på vind, i garage, källare eller förråd* är det däremot fler i Ulricehamn (4 %) som uppger sig blivit drabbade än för polisområdet i övrigt (2 %).

Figur 2 - Utsatthet för brott.

¹⁴ Orsaken till det stora mörkertalet analyseras inte djupare i denna rapport men ett tänkbart scenario är exempelvis att värdet på cykeln understiger självriskan.

Nivåerna av *skadegörelse* i Ulricehamn ligger runt polisområdessnittet. Exempelvis är *skadegörelse på bostad* drabbat något vanligare i Ulricehamn (2 %) jämfört med genomsnittet (1 %).

Vad gäller utsattheten för *fysiskt våld*¹⁵ säger sig 2 % av respondenterna i Ulricehamn blivit drabbade av detta någon gång under de senaste 12 månaderna. I *tätorten* drabbas procentuellt sett något färre än i *Gällstad* och *annan del*.

Utsattheten för hot ligger i linje med genomsnittet för polisområdet där 3 % uppger att de blivit *utsatta för hot på ett sådant sätt att de blev rädda* någon gång de senaste 12 månaderna. Ungdomar och unga vuxna är den grupp som är mest utsatta där 6 % svarade jakande på den aktuella frågan.

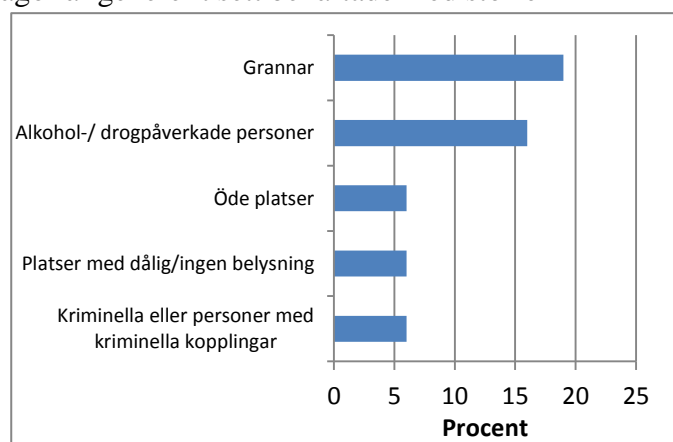
Beträffande utsattheten för bedrägeri följer Ulricehamn även här genomsnittet där 3 % uppger att de *blivit lurade på pengar eller andra värdesaker någon gång de senaste 12 månaderna*.

Trygghet

Oro är en framåtblickande känsla som grundar sig i vad som skulle kunna hända. Oro för brott anses vara en generell känsla av otrygghet, och behöver inte vara direkt kopplad till brottsligheten.¹⁶ Det finns alltså inget givet samband mellan förekomsten av kriminalitet och rädslan för att utsättas för brott. Men om en person utsatts för brott, hört talas om brott via medier eller känner någon som utsatts för brott så kan känslan av oro öka.¹⁷

I undersökningen får respondenterna på ett par ställen fritt skriva sina svar. Dessa svar sammanställs senare under vissa teman. Skrivfrågor är generellt sett behäftade med större bortfall än frågor med färdiga alternativ, vilket gör att resultaten kan bli en aning missvisande. Svaren kan däremot ge en bild av de problemområden och önskemål som finns

På frågan om vad för personer eller platser som invånarna aktivt undviker placerar sig *grannar* högst upp på listan i Ulricehamn med 19 % (motsvarande siffra på totalnivå är 10 %). Näst högst upp finner vi *Alkohol eller drogpåverkade personer* på 16 % (på totalnivå 23 %), *följt av öde platser* på 6 % (på totalnivå 10 %).

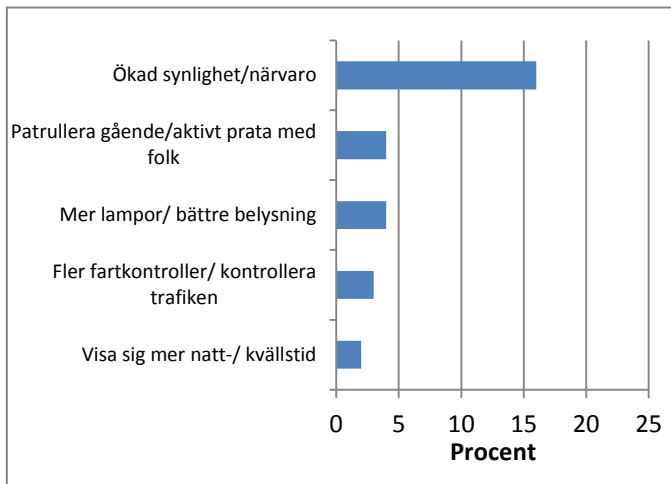

Figur 3 - Platser och personer som undviks.

¹⁵ Fysiskt våld exemplifieras med ”slag, sparkar, knuffar”.

¹⁶ Heber, Anita (2008) *En guide till trygghetsundersökningar – om brott och trygghet*.

¹⁷ Sandstig, Gabriella (2010) *Otrygghetens landskap - En kartläggning av otryggheten i stadsrummet och en analys av bakomliggande orsaker, med fokus på mediernas roll*.

Figur 4 - Vad polisen och kommunen kan göra för att öka tryggheten.

Det ställs även en fråga vad polis eller kommun kan göra för att öka tryggheten. Också denna fråga är en skrivfråga som därefter är indelad under vissa teman (i figur 4 redovisas de fem vanligaste kategorierna).

Det är vanligt att medborgarna önskar ökad uniformerad närvaro vid denna typ av frågeställningar. Så är också fallet i Ulricehamn där 4 av de 5 vanligaste svaren berör just detta.

Nedan följer ett litet axplock av de fria kommentarerna. De allra flesta handlar som tidigare nämnts om ökad närvaro med av lite olika skäl. Så här säger en person:

”Jag önskar att polisen åkte runt mer i Gällstad på kvällarna, då jag har mött killar som varit märkbart påverkade av narkotika och jag fått gå omvägar för att inte möta dem.”

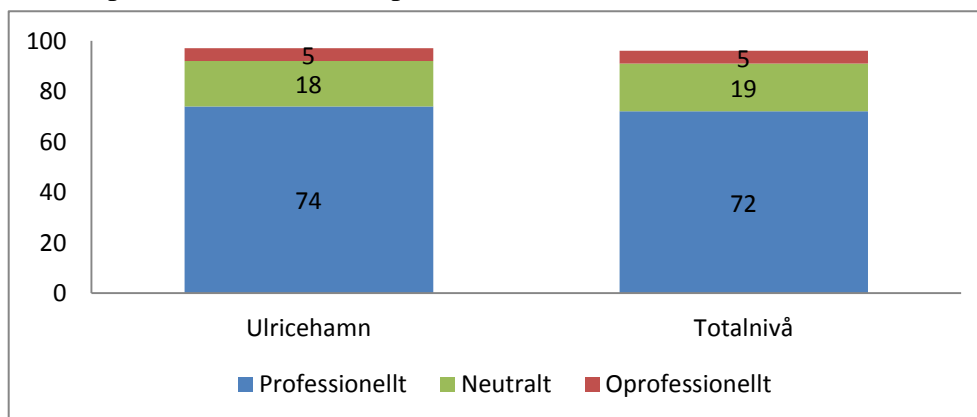
Medan andra poängterade de trafikrelaterade problemen:

”Ni kan sätta upp fartkameror, var tredje bil kör alldeles för fort. Det är 40- och 60-sträcka. Det förekommer vansinneskörning. Jag bor utanför Gällstad mot Ulricehamn.”

”Tätare hastighetsövervakning eller farthinder på över delen av Jönköpingsvägen i Ulricehamn.”

Förtroende och kontakt med polisen

Den sista delen i Trygghetsundersökningen 2014 behandlar hur respondenterna upplevt kontakten med polis, om de haft någon sådan. 39 % av svarspersonerna uppgav att de under de senaste 12 månaderna varit i kontakt med polisen.¹⁸ Av dessa uppger merparten i Ulricehamn att polisen agerade professionellt och i något högre utsträckning är genomsnittet (74 % för Ulricehamn respektive 72 % för hela polisområdet).

Figur 5 - Bemötande av polisen.

¹⁸ Orsaken till kontakt är inte specificerad utan innefattar allt, från personer som misstänks för brott till personer som förnyat sitt pass.

På frågan om hur ofta respondenterna ser polis/polisbil i sitt närområde uppger 6 % i Ulricehamns kommun att det sker *varje dag/flera dagar i veckan*. Motsvarande siffra på totalnivå är 10 %. I Ulricehamns tätort är det 10 %, Gällstad 18 % och i annan del är det 3 % som anger att de ser polis/polisbil i sitt närområde *varje dag/flera dagar i veckan*. Förtroendet för polisen i Ulricehamns kommun är likvärdig med totalnivån. 62 % uppger att de hyser *mycket* eller *ganska stort förtroende för polisen generellt*, motsvarande siffra på totalnivå är 62 %.

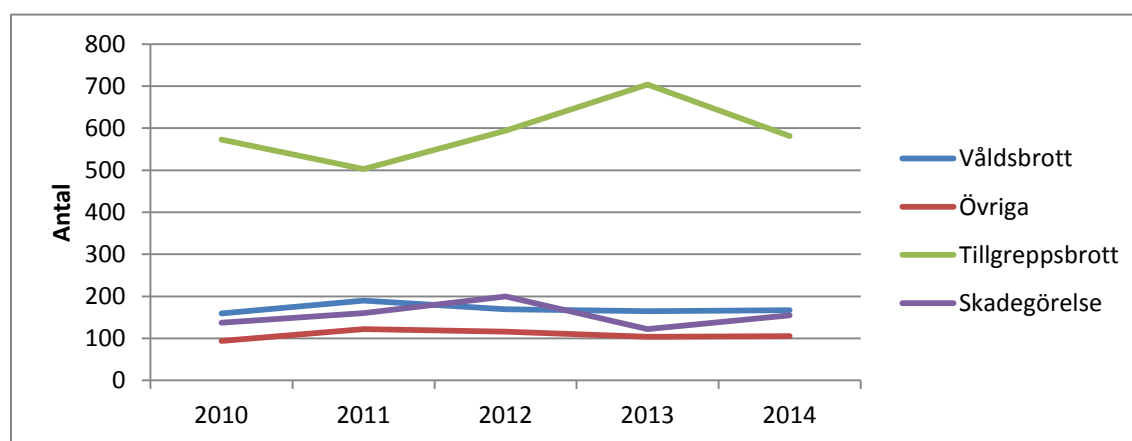
6.2 Polisens bild

Anmälningstatistik

Där trygghetsundersökningen kan sägas gestalta allmänhetens bild får anmälningstatistiken sägas utgöra en del av Polisens bild. Statistiken för de redovisade åren består av antalet anmälningar som gjorts under perioderna 1:a januari till och med 20:e oktober.

Anmälningarna vad gäller samtliga *våldsbrott* har ökat i hela landet sett över tid och har i stort sett gjort så under de senaste 20 åren.¹⁹ Samma trend går ej att utläsa i Ulricehamn sett över de senaste 5 åren där antalet anmälningar legat förhållandevis konstant.

Av statistiken går ej att utläsa någon övergripande trend vad gäller enskilda brottskoder, däremot kan det sägas att *olaga hot mot man 18 eller äldre, olaga hot mot kvinna 18 år eller äldre och misshandel, ej grov, inomhus mot kvinna 18 år eller äldre i nära relation* utgör de tre vanligaste förekommande brottskoderna.

Figur 6 - Brott mot person.

Beträffande *övriga brott mot person*²⁰ kan vi också här notera en förhållandevis stabil anmälningsskurva. Flest anmälningar gäller *ofredande mot kvinna 18 år eller äldre* (25 stycken anmälningar), följt av anmälningar gällande *ärekränkingsbrott* (17 stycken anmälningar).

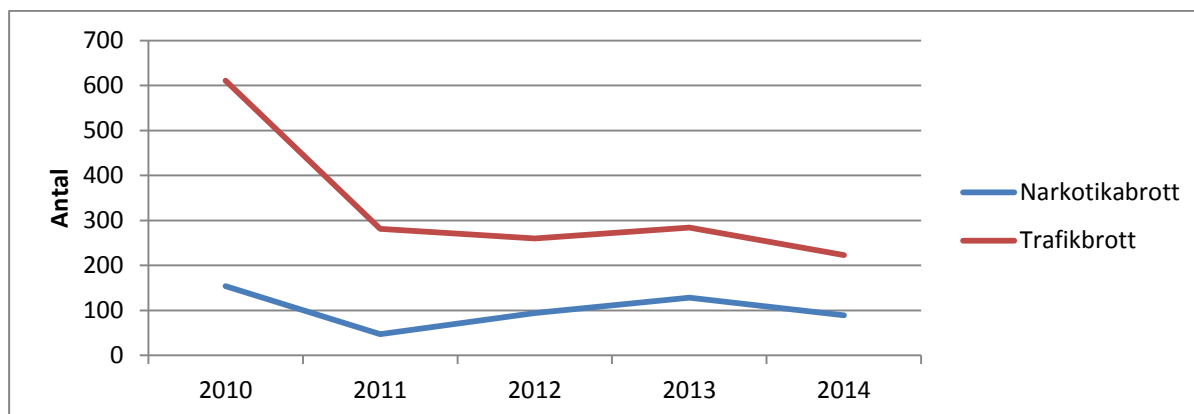
Tillgreppsanmälningarna har fluktuerat desto mer under de senaste 5 åren. Flest anmälningar berör *stöld ur eller från motordrivet fordon, släpfordon och husvagn och stöld, snatteri utan inbrott, annan stöld eller snatteri utan inbrott* dessa står tillsammans för ca 28 % av alla tillgreppsanmälningar.

¹⁹ Brottsförebyggande rådets (Brå) statistikdatabas: <http://statistik.bra.se/solwebb/action/index>. Antalet inkomna anmälningar och att dessa har ökat är inte lika med att antalet våldsbrott ökar. Ett ökat anmälningssflöde kan bero på en mängd faktorer, där ökad anmälningssbenägenhet är en viktig faktor. Se även omvärldsanalys för Ulricehamn, U-473D-12.

²⁰ Övriga innefattar bland annat om ofredande, olaga intrång, människorov, ärekränkning, sexuellt utnyttjande, egenmäktighet med barn, köp av sexuell tjänst.

Antalet *skadegörelseanmälningar* har också fluktuerat något under de senaste 5 åren. Den stora merparten av skadegörelse handlar om *skadegörelse på motorfordon* (62 stycken anmälningar) och *annan skadegörelse, ej klotter* (66 stycken anmälningar).

Nästa kategori i anmälningsstatistiken gäller *narkotika* och *trafikbrott* (se figur 7). Då *narkotikabrott* är beroende av polisens insatser är det mycket svårt att göra några uttalanden om förändringar i antalet anmälningar eller uttala sig om faktisk brottslighet. Skulle det vara så att inga personer kontrolleras skulle förmodligen också ytterst få anmälningar upprättas. Värt att nämna är att den stora merparten av anmälningar gäller *bruk* och *innehav*.

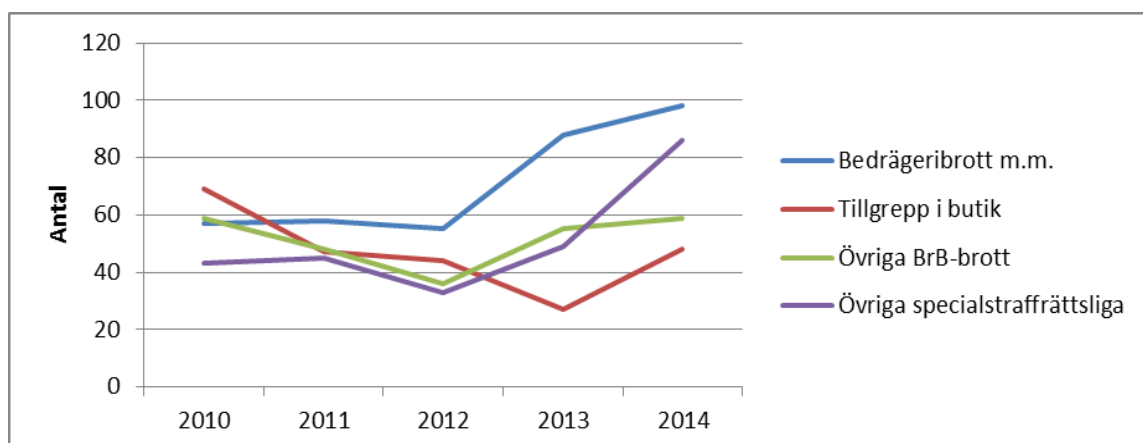

Figur 7 – Anmälningsstatistik narkotika - och trafikbrott.

Även *trafikbrotten* är beroende av polisens insatser. Görs inga alkoholutandningsblås eller fartkontroller kommer inte några större mängder av rattfyllerier eller hastighetsöverträdelse att anmälas. Det är således av yttersta vikt att inte dra några slutsatser som enbart baserar sig på anmälningsstatistik gällande narkotika och trafik. Att dra slutsatser enbart utifrån anmälningsstatistiken utan att först beakta vilka insatser som gjorts vore därför synnerligen riskabelt.

Den sista delen i anmälningsstatistiken innefattar så kallad *annan brottslighet* (se figur 8). Ser vi till *bedrägeribrotten* har dessa ökat de senaste åren. *Bedrägeri på internet* och *övrigt bedrägeri* är brottskoderna med flest anmälningar.

Vad gäller övriga brottskategorier finner analysgruppen inga nämnvärda trender. Det rör sig om relativt få anmälningar inom varje brottskod varvid varje enskild anmälan får förhållandevis stor påverkan på kurvan. Sammantaget leder detta till bedömningen att naturliga fluktuationer, snarare än övergripande trender, gör sig gällande.

Figur 8 - Anmälningsstatistik annan brottslighet.

6.3 CAN-Skolelevers drogvanor 2013

Nedan redovisas en kort sammanfattning av CAN- *Skolelevers drogvanor 2013* och dess uppgifter relaterat till Ulricehamns kommun.

Skolelevers drogvanor 2013

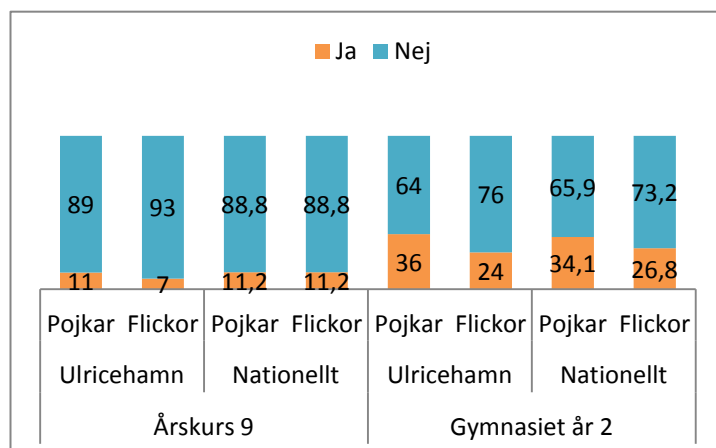
CAN:s undersökning om skolelevers drogvanor är en nationell undersökning som går ut till skolelever i årskurs 9 och gymnasiet år 2.²¹ Syftet med undersökningen är att få en överskådlig bild av skolelevers drogvanor, attityder till droger samt hur skoleleverna till viss del mår. Undersökningen är såpass omfattande att den även ger en lägesbild på kommunnivå, vilket gör sig användbart när skolelevers drogvanor i Ulricehamns kommun ska studeras. När slutsatser dras utifrån resultaten på kommunnivå, är det dock viktigt att vara medveten om att antalet individer som ligger till grund för respektive kommun i många fall är lågt, vissa fall närmare 50 elever. Detta gör att ett fåtal elevers svar kan få ett stort genomslag för en viss kommun. Därför är det värdefullt att se åt vilket håll flera indikatorer pekar. Det är även viktigt att poängtera att enskilda siffror snarare bör ses som en storleksordning på konsumtionen av ett visst preparat och inte som ett exakt mått på det verkliga beteendet.²²

Materialet kommer här nedan att redovisas utifrån kategorierna; *alkohol, tobak, sniffning/boffning, narkotika, receptbelagda läkemedel, utan recept, olagliga preparat inom 24 timmar* samt *skolkning*. Dessa kategorier är med i föreliggande rapport med utgångspunkt i att de visar en bild av ungdomars relation till droger och asociala levnadssätt.

Alkoholvanor

Riskkonsumenter

I Ulricehamns kommun uppger 11 % av pojkarna och 7 % av flickorna i årskurs 9 att de konsumerar alkohol i den grad att de omfattas av kategorin *riskkonsumenter*²³, se figur 9. Det framgår att andelen pojkar i årskurs 9 som konsumerar alkohol i denna uträkning är likvärdig för Ulricehamns kommun som för riket i stort. Flickornas konsumtion i årskurs 9 är något lägre för ulricehamnseleverna än nivåerna i riket.

Figur 9 – Andelen riskkonsumenter för årskurs 9 och gymnasiet år 2.

Inom samma kategori fast för gymnasiet år

2 anger 36 % av pojkarna och 24 % av flickorna att de faller inom gruppen *riskkonsumenter* av alkohol. För pojkarna är detta ett par procentenheter högre för Ulricehamns kommun än nationellt, där 34,1 % av pojkarna har angett att de dricker alkohol i den uträkningen att de inkluderas av kategorin *riskkonsumenter*. På det stora hela kan vi se att andelen *riskkonsumenter* i Ulricehamn följer ungefär samma mönster både nationellt som inom kommunen, både för årskurs 9 och gymnasiet år 2.

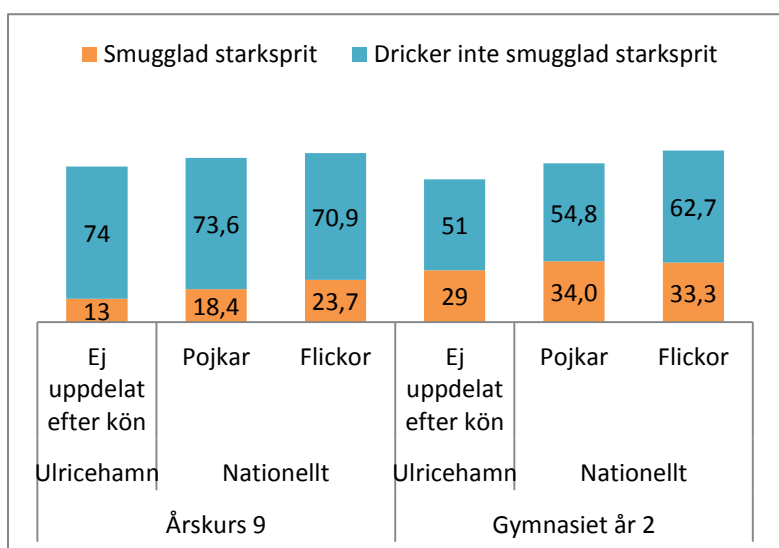
²¹ CAN (2013) *Skolelevers drogvanor 2013*.

²² CAN (2013) *Drogvanor i Västra Götaland, årskurs 9 och gymnasiet, år 2, 2013*.

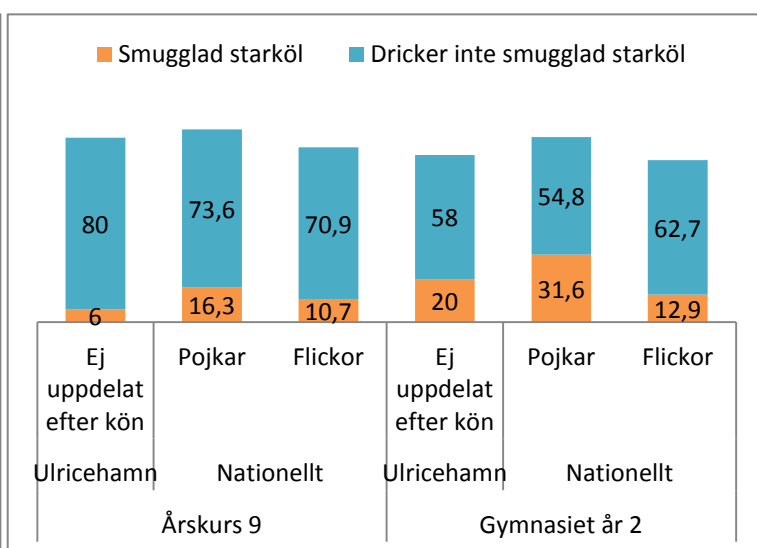
²³ Med riskkonsumenter menas elever som dricker minst 9 standardglas för flickor eller 14 standardglas för pojkar i veckan. (Ett standardglas innehåller 12 gram alkohol och motsvarar 33 centiliter starköl, 12 centiliter vin och fyra centiliter starksprit.) CAN (2013) *Skolelevers drogvanor 2013*. (Ursprunglig definition kommer från Folkhälsomyndigheten och där anges 9 standardglas för kvinnor och 14 standardglas för män).

Smugglad starksprit/starköl

Andel elever i Ulricehamns kommun som druckit *smugglad starksprit* och *smugglad starköl*, redovisas genom att alla svarsalternativ som inkluderar att *smugglad starksprit/smugglad starköl* konsumerats de senaste 12 månaderna är sammanslagna.²⁴ Detta för att göra det jämförbart med den nationella nivån där andelen redovisas i kategorin *andel som har druckit smuggelsprit de senaste 12 månaderna*. Här nedan redovisas andelen både inom Ulricehamns kommun och nationellt, för såväl årskurs 9 som för gymnasiet år 2. För Ulricehamns kommun, både årskurs 9 och gymnasiet år 2 är även kategorin *kön* sammanslagen, då det statistiska underlaget inte är tillräckligt stort för att redovisa pojkar och flickor separat. Vi kan se; att eleverna i Ulricehamns kommun, såväl årskurs 9 som gymnasiet år 2, ligger några procentenheter under den nationella konsumtionen av både *smugglad starksprit* och *smugglad starköl*. Att *smugglad starksprit* dricks i något större mängd än *smugglad starköl*, för både årskurs 9 och gymnasiet år 2 i Ulricehamns kommun. Samma mönster kan utrönas nationellt för respektive kategori (se *figur 10* och *figur 11*).

Figur 10 - Andelen som har druckit smugglad starksprit.

Figur 11 – Andelen som har druckit smugglad starköl.

Alkoholdebut innan 13 års ålder

Av Ulricehamnseleverna uppger 11 % (ej uppdelat efter kön) i årskurs 9 att *alkoholdebuten* inträffade vid 13 års ålder eller yngre. I den nationella undersökningen uppger nämligen 21,7 % av pojkarna och 19,9 % av flickorna i årskurs 9 att *alkoholdebuten* inträffade vid 13 års ålder eller yngre.

I Ulricehamns kommun, gymnasiet år 2 svarade 17 % av eleverna (ej uppdelat efter kön) att *alkoholdebuten* inträffade när de var 13 år eller yngre. Motsvarande för den nationella undersökningen uppger 23,7 % av pojkarna och 19,6 % av flickorna att *alkoholdebuten* inträffade när de var 13 år eller yngre.

²⁴ För Ulricehamns kommun årskurs 9 är kategorierna "En gång i månaden", "2-6 gånger i månaden de senaste 12 månaderna", "En gång de senaste 12 månaderna" sammanslagna till kategorin "Har druckit smugglad starköl/smugglad starksprit de senaste 12 månaderna".

För Ulricehamns kommun gymnasiet år 2 är kategorierna "Någon gång i veckan eller oftare", "2-3 gånger i veckan", "En gång i månaden", "2-6 gånger i månaden de senaste 12 månaderna" och "En gång de senaste 12 månaderna" sammanslagna till kategorin "Har druckit smugglad starköl de senaste 12 månaderna".

Tobaksvanor

Vad det gäller *rökvanor* bland elever i årskurs 9 i Ulricehamn, så röker 2 % av pojkarna och 3 % av flickorna *varje dag/nästan varje dag*. Detta kan jämföras med den nationella undersökningen där 4,8 % av pojkarna och 5,5 % av flickorna har uppgett att de röker *varje dag/nästan varje dag*.

Vad det gäller *rökvanor* bland elever i gymnasiet år 2 i Ulricehamns kommun, så röker 11 % av pojkarna och 6 % av flickorna *varje dag/nästan varje dag*. Detta kan jämföras med den nationella undersökningen där 9 % av pojkarna och 13,6 % av flickorna röker *varje dag/nästan varje dag*.

Sniffning/boffning

5 % av pojkarna och 0 % av flickorna i årskurs 9 i Ulricehamns kommun uppger att de har *sniffat/boffat någon gång de senaste 12 månaderna*. Detta kan ställas mot de nationella värdena, där 2,7 % av pojkarna och 2,3 % av flickorna uppger att de *sniffat/boffat någon gång de senaste 12 månaderna*.

För gymnasiet år 2 uppger 0 % av pojkarna och 1 % av flickorna i Ulricehamns kommun att de *sniffat/boffat någon gång de senaste 12 månaderna*. Nationellt anger 2 % av pojkarna och 1,5 % av flickorna att de *sniffat/boffat någon gång de senaste 12 månaderna*.

Se vidare diskussion om detta område, dess skadeverkningar och allvar under avsnitt 8 *Diskussion och rekommendationer*.

Narkotika

Inom Ulricehamns kommun, årskurs 9 har 5 % av pojkarna och 1 % flickorna *någon gång använt narkotika de senaste 12 månaderna*. Nationellt har 5,5 % av pojkarna och 4,4 % av flickorna *någon gång använt narkotika de senaste 12 månaderna*.

Vid samma fråga fast för gymnasiet år 2 inom Ulricehamns kommun anger 13 % av pojkarna och 6 % av flickorna att de *någon gång använt narkotika de senaste 12 månaderna*. Nationellt sett anger 14,4 % av pojkarna och 9,8 % av flickorna att de använt narkotika *någon gång de senaste 12 månaderna*.

Receptbelagda läkemedel, utan recept

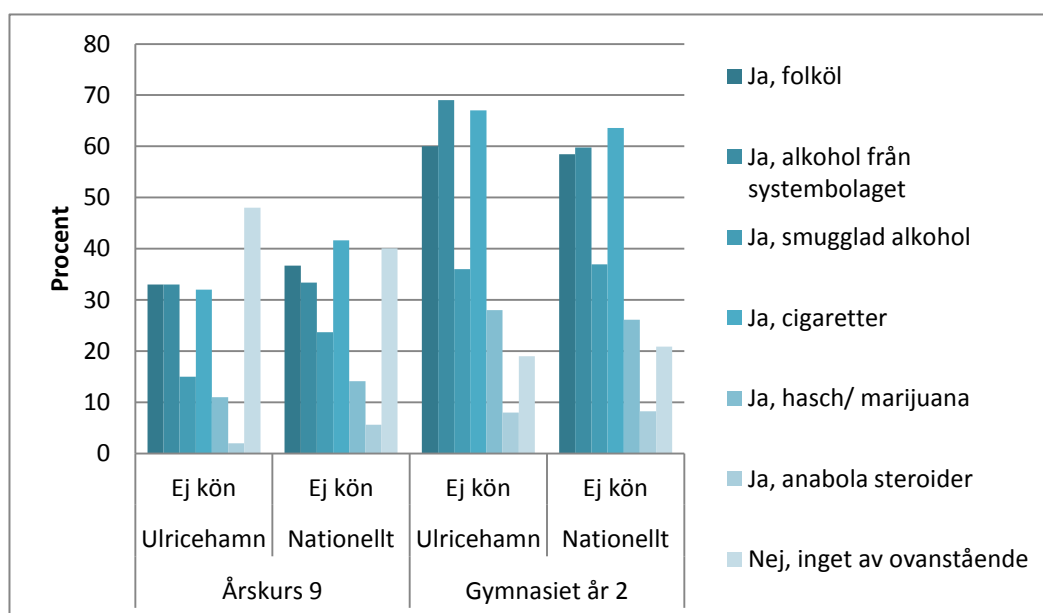
2 % av ungdomarna (ej könsuppdelat) i Ulricehamns kommun, årskurs 9 uppger att de *använt receptbelagda sömnmedel eller lugnande läkemedel, utan recept, någon gång*. Nationellt uppger 2,5 % av pojkarna och 4 % av flickorna att de *använt receptbelagda sömnmedel eller lugnande läkemedel, utan recept, någon gång*.

I gymnasiet år 2 uppger 4 % av ungdomarna (ej könsuppdelat) i Ulricehamns kommun, att de *använt receptbelagda sömnmedel eller lugnande läkemedel utan recept någon gång*. Nationellt uppger 4,1 % av pojkarna och 4,1 % av flickorna att de *använt receptbelagda sömnmedel eller lugnande läkemedel utan recept någon gång*.

Olagliga preparat inom 24 timmar

Genom att studera hur fördelningen ser ut över vilka preparat eleverna tror sig kunna få tag på inom 24 timmar, kan vissa indikationer som pekar åt ett visst håll visa på hur vanligt ett visst preparat är samt hur den allmänna attityden kring ett visst preparat är. Här nedan redovisas andel elever som kan få tag på något av följande inom 24h (från och med då frågan ställdes).

Procentuell fördelning efter Ulricehamns kommun och nationellt samt årskurs 9 och gymnasiet, år 2. (Flera alternativ har kunnat anges.) Notera särskilt *folköl, alkohol från systembolaget samt cigaretter*, framförallt för gymnasiet år 2.²⁵

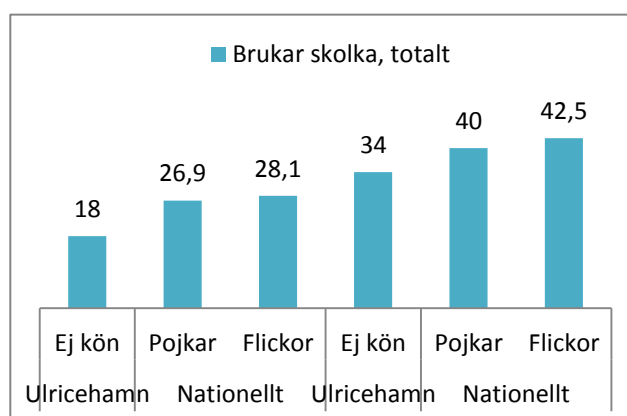

Figur 12 - Få tag på "olagliga" preparat inom 24 timmar.

Skolkning

18 % av eleverna (ej uppdelat efter kön) i årskurs 9 i Ulricehamns kommun har angett att *de brukar skolka*.²⁶ Nationellt sett har 26,9 % av pojkarna och 28,1 % av flickorna i årskurs 9 angett att *de brukar skolka*.

34 % av eleverna (ej uppdelat efter kön) i gymnasiet år 2 i Ulricehamns kommun har angett att *de brukar skolka*. Nationellt sett har 40 % av pojkarna och 42,5 % av flickorna i gymnasiet år 2 angett att *de brukar skolka*.

Figur 13 - Andel elever som angett att de brukar skolka.

²⁵ Kategori "Nationellt, årskurs 9" och "Nationellt, gymnasiet, år 2" är medelvärde för pojkar och flickor, från CAN(2013) *Skolelevs drogvanor 2013*. Detta för att underlätta jämförelsen mellan Ulricehamns kommun och nationellt.

²⁶ I kategorin "Brukar skolka" är svarsalternativen från *CAN Tabeller för Södra Älvsborg*, (Bilaga 11 och 12) "Ja, någon gång per termin", "Ja, en gång i månaden", "Ja, 2.3 gånger i månaden", "Ja, en gång i veckan" och "Ja, flera gånger i veckan" sammanslagna i en svarskategori, för att matcha kategorin "Brukar skolka, totalt" i, CAN (2013) *Skolelevs drogvanor 2013*.

6.4 Mediarkivet

Här nedan följer ett sammandrag av händelser som har varit uppmärksammade i medierna eller som på annat sätt kan ha påverkat medborgarnas trygghet utan att de för den sakens skull blivit utsatta själva. Genomgången av de händelser som presenteras här är koncentrerade till perioden mellan den 1 januari och 1 juli 2014, vilket innefattar perioden då respondenterna haft möjlighet av besvara enkäten.

Alkohol – och drogrelaterade händelser har förekommit vid återkommande tillfällen i Ulricehamn, detta kan vara händelser som av olika anledningar kan leda till en ökad oro bland medborgare inom kommunen. Några uppmärksammade händelser är bland annat en omfattande smuggling – och langningsverksamhet som har skett i ett garage i Ulricehamns kommun. Där polisen vid en husrannsakan hittade 149 flak starköl, ytterligare 30 liter öl samt nio liter vin.²⁷

En händelse som rör narkotika, är efter en narkotikainsats bland ungdomar i ålder 15 – 25 år, där tolv stycken av ungdomarna misstänks för ringa narkotikabrott. Det man främst tog i beslag var cannabis, men även ecstasy och marijuana.²⁸

En annan narkotikarelaterad händelse handlar om två män, en från Ulricehamn och en från Göteborg. Som döms till fyra och ett halvt år respektive fyra års fängelse i ett stort amfetaminmål. Båda männen har kunnat kopplas till en narkotikagömma med amfetamin i ett skogsparti i Härryda.²⁹

Narkotikarelaterade händelser som ovan nämnt kan förutom risken att sprida oro och otrygghet även skapa ett ökat förtroende för polisen. Om man som medborgare upplever att polisen tar sig an de lokala problemen kan det i sin tur leda till ökad trygghet och mindre oro.

En annan form av händelse som skulle kunna skapa oro och bland kommuninvånarna handlar om en elev som blivit misshandlad vid upprepade tillfällen i skolan under ett års tid. Där det slutar med att föräldrarna får nog och anmäler skolan till Skolinspektionen.³⁰ Kort därefter följer en liknande artikel som beskriver en liknande situation med en annan elev och även denna gång har skolan blivit anmäld till Skolinspektionen.³¹

²⁷ Jullander, Erik (2014) "Smuggelöl hittades i ett garage i Ulricehamn" Ulricehamns tidning, lördag 18 januari 2014, s.8 (pappersutgåva).

²⁸ Rosenberg, Anders (2014) "Många misstänkta för narkotikabrott" Ulricehamns tidning, torsdag 27 mars 2014, s.4 (pappersutgåva).

²⁹ Thörn, Per-Johan (2014) "Knarkbrott gav fängelse i över fyra år" Borås tidning, lördag 28 juni 2014, s. 16 (pappersutgåva).

³⁰ Rosenberg, Anders (2014) "Skola anmäld efter upprepade misshandel" Ulricehamns tidning, torsdag 20 mars 2014, s.4 (pappersutgåva).

³¹ Dahlberg, Åsa (2014) "Elever hotade i skolan" Borås tidning, lördag 22 mars 2014, s.20 (pappersutgåva).

7 Sammanfattning av resultat

Nedan presenteras en sammanställning av resultaten av de olika källorna. Den fokuserar på problemområden, såväl relativa som absoluta.³²

Trygghetsundersökningen 2014	Anmälingsstatistik	CAN - Skolelevers drogvanor 2013	Mediearkivet
<p>Trafikrelaterade problem är vanligt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tung trafik/buller • Bilar som kör för fort • Bilister som bryter mot trafikregler • Buskörning med mc/moped <p>Andelen inbrott i vind, källare och garage är dubbelt så hög som på totalnivå och samma förhållande råder inom området skadegörelse på bostad.</p> <p>Undviker grannar mest, men känner även viss oro för alkohol- eller drogpåverkade personer.</p> <p>Önskar ökad polisiär synlighet.</p> <p>Önskar mer lampor/bättre belysning.</p> <p>Ser poliser och polisbilar i lägre utsträckning än man gör på totalnivå.</p> <p>Förtroendet för polisen är likvärdig med nivåerna på totalnivå.</p>	<p>Ingen motsvarande ökning av våldsbrotten som i övriga landet.</p> <p>Tillgreppsanmälningarna fluktuerar över tid, och flest anmälningar står stöld ur eller från motordrivet fordon, släpfordon och husvagn, snatterier och annan stöld utan inbrott.</p> <p>Bedrägeribrotten har ökat de senaste fem åren. Bedrägeri via internet och övrigt bedrägeri står för flest anmälningar.</p>	<p>Alkoholen är det stora problemet bland unga;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Runt 10 % riskkonsumenter i årskurs 9. • 36 % av pojkarna är riskkonsumenter i gymnasiet år 2. • Vanligt (29 % inom gymnasiet) att ha druckit smugglad starksprit. • Vanligt (20 % i gymnasiet) att ha druckit smugglad starköl. • 11 % har en mycket tidig alkoholdebut (åk 9). • 17 % av gymnasie-eleverna har en mycket tidig alkoholdebut. • Enkelt att få tag i alkohol och andra drogpreparat. • 11 % av pojkarna i 2:an på gymnasiet röker. • En stor andel (5 %) av pojkarna i 9:an uppger att de sniffat under det senaste året. • 13 % av pojkarna i 2:an på gymnasiet har någon gång det senaste året använt narkotika 	<p>Smugglings- och langningsverksamhet</p> <p>Ungdomar med koppling till narkotika</p> <p>Grova narkotikabrott kopplade till personer i Ulricehamn</p> <p>Elever som blir misshandlade på en skola</p>

Tabell 3 - Sammanfattning av resultat.

³² Detta innefattar två saker: (1) i de fall då Ulricehamns kommun utmärker sig gentemot andra kommuner i negativ bemärkelse kommer detta att redovisas och (2) att tabellen även inkluderar sådant som är problematiskt eller oroväckande alldeles oavsett hur det ser ut på andra ställen.

8 Diskussion och rekommendationer

Analysgruppen för nedan en diskussion och ger rekommendationer till några av de berörda parterna. Diskussionen och rekommendationerna ska ses som en hjälp i att både identifiera problemen och faktorerna runt problemen, men också som förslag på lösning, eller delar av en lösning. Inte att glömma är även vikten av att involvera invånarna i kommunens olika forum i arbetet kring att skapa en trygg och trivsamt närmiljö och utsmyckning av det offentliga rummet. Under detta avsnitt kommer även tidigare rekommendationer, analysrapport och samverkansöverenskommelse att vägas in. Föregående trygghetsundersökning kommer däremot att fungera som en fingervisning om tidigare problem snarare än en redogörelse om förändring från tidigare år. Detta med anledning av att 2014 års trygghetsundersökning har en omarbetad enkät. Omarbetningen gjordes för att det fanns ett behov av att aktualisera undersökningen sett till både språkbruk och problemområden. Ytterligare en fördel med den nya enkäten är att den tar avstamp i modernare metodologisk forskning kring enkäter och dess utformning.

8.1 Trafik

Av tidigare trygghetsundersökningar inom Ulricehamns kommun framgår det att trafiken varit en källa till irritation.³³ Bilden av trafiken som problem har ökat över tid. Särskilt uppmärksammades höga nivåer av buskörning med moped/MC, bilar som kör för fort och tung trafik och buller.

För att komma tillrätta med de påtalade problemen rekommenderades både polisen och kommunen att problematisera om och intensifiera det förebyggande trafiksäkerhetsarbetet.

I den samverkansöverenskommelse som delvis baserades på 2011 års analysrapport åtog sig polisen att kontrollera trafiken, kartlägga de mest utsatta områdena samt ge förslag på åtgärder till kommunen gällande förbättringar av den trafikrelaterade fysiska miljön. Kommunen å sin sida åtog sig att också ge förslag på förbättringar samt genomföra förbättringar i den fysiska miljön.

I uppföljningen av samverkansöverenskommelsen som polis och kommun har gjort går det att utvärdera vilka åtaganden som genomförts. Analysgruppen noterar således att vissa åtaganden inte har fullföljts fullt ut. Dels har vare sig polisen eller kommunen i tillräcklig utsträckning gett förbättringsförslag, dels har kommunen inte genomfört alla förändringar i trafikmiljön som listats i samverkansöverenskommelsen.

Trafiken fortsätter att vara ett område med förbättringspotential. De flesta av de trafikrelaterade problemen placerar Ulricehamns kommun i linje med eller över genomsnittet för polisområdet på övriga trafikrelaterade frågor i trygghetsundersökningen (se avsnitt 6.1). Antalet anmälda trafikbrott har inte ökat de senaste åren, men Ulricehamns kommun är fortfarande relativt hårt drabbad av dödade och skadade i trafiken.³⁴ Respondenterna uppger i trygghetsundersökningen

³³ Se avsnitt 5. Bakgrund till empirisk kontext.

³⁴ Transportstyrelsen (2015) Olycksstatistik Västra Götaland – Antalet dödade och skadade personer 2009-2014. Transportstyrelsen.

Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande ”Statoils och NTF:s trafikskadeindex 2013”, <http://www.ntf.se/Tidning/pdf/Kommunalt%20Trafikskade%20Index.pdf>

att det är en *hög nivå av tung trafik och buller*. Vanligt förekommande är även *bilar som kör för fort och bilister som bryter mot trafikregler samt buskörning med MC och mopeder*.

När det kommer till trafiken som irritationsmoment vet vi från forskningen att människor uppfattar ljudet från mopeder betydligt mer irriterande än exempelvis ljud från bil- eller tågtrafik.³⁵ Vi vet också att mopedförare löper en mycket högre risk, ca 40-100 gånger så hög, att råka ut för olyckor.³⁶ Till följd av att mopedförsäljningen ökat sedan intåget av klass 1 mopederna, de så kallade EU-mopederna, har också antalet personer som blivit allvarligt skadade ökat över tid.³⁷ Ett förebyggande arbete runt unga och mopeder är därför viktigt. Provkörning av elevers mopeder samt informationskampanjer till föräldrar och elever har visat sig fungera. En central tankegång bland intervjuade poliser är att det är viktigt att inte ge sig ut på några mopedjakter eftersom risken inte står i proportion till brottet.³⁸ Genom att åka till skolorna och provköra mopederna på plats undviks därmed farliga situationer. Se vidare information under Bilaga 4 *Buskörning och mopeder*.

Foto: Tomas Karlsson

Rekommendationer: Polisen rekommenderas stödja kommunen med trafiksäkerhetsinformationsmaterial som kan användas av kommunen i informationssyfte för kommunens högstadielklasser samt till elevernas föräldrar. Polisen rekommenderas även att genomföra tillsyner av elevernas mopeder. Vidare rekommenderas polisen att genomföra riktat arbete mot trafiken över lag. Detta med anledning av att medborgarna upplever trafiken som irriterande och störande, att anmälda trafikbrott minskar samtidigt som antalet skadade och dödade inom Ulricehamns kommun är relativt hög. Kommunen kan efter kartläggning bistå med information var de största trafikrelaterade problemen finns. Även Transportstyrelsen, Trafikverket och Statens väg- och transportforskningsinstitut har bland annat information om vilka vägar som är mest drabbade av trafikolyckor som genererar död och/eller allvarliga skador på trafikanter.

Kommunen rekommenderas genomföra trafiksäkerhetsinformation, med stöd av polisen och NTF³⁹ med flera, för kommunens högstadielklasser samt till elevernas föräldrar. Kommunen rekommenderas också att göra en kartläggning över var rådande trafikproblem försiggår och efter hand förändra den fysiska miljön för att stävja det oönskade beteendet. Även kommunen rekommenderas ta stöd av den information som Transportstyrelsen, Trafikverket och Statens väg- och transportforskningsinstitut har gällande olycksdrabbade vägsträckor och förebyggande åtgärder över lag inom trafikområdet.

³⁵ Vos, Joos (2006) "Noise annoyance caused by mopeds and other traffic sources" *Proceedings Internoise 2006*.

³⁶ Steg, Linda & van Brussel, Annmarie (2009) "Accidents, aberrant behaviours, and speeding of young moped riders." *Transportation research*, 12(6), s 504-511.

³⁷ Berg, Jessica., Forward, Sonja & Holgersson, Stefan (2008) "Unga på moped – en studie av riskgrupper och riktade polisinsatser för att motverka trimning." *VTI rapport 631*.

³⁸ Ibid.

³⁹ NTF: Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.

8.2 Drogvanor och destruktivitet

2011

Problematiken med alkohol- och drogpåverkade personer i offentlig miljö har legat på en relativt likvärdig nivå över tid.

För att komma tillrätta med återstående problem i allmänhet och förebygga nya i synnerhet rekommenderades polis och kommun en tätare samverkan runt unga människor. Polis uppmanades också till punktinsatser mot dels de arenor som är förknippade med denna typ av problematik, dels mot ungdomar genom att öka antalet direktförverkanden. Kommunen å sin sida rekommenderades bland annat att genomföra antilångningskampanjer.

I de tidigare samverkansöverenskommelser som skrevs åtog sig polis och kommun att genomföra vissa åtgärder. Polisen skulle bland annat genomföra ett ökat antal direktförverkanden och samarbeta med kommunen kring krogkontroller, antilångningskampanjer och trygghetsvandringar. Kommunen å sin sida åtog sig att genomföra antilångningskampanj, krogkontroller och trygghetsvandringar.

Uppföljningen av den senaste samverkansöverenskommelsen förtäljer att merparten av de stipulerade åtagandena är genomförda. Undantaget är att antalet krogkontroller till antalet inte ökat i förhållande till tidigare år.

Från trygghetsundersökningen 2014 går det att se liknande nivåer som 2011 runt problematiken; alkohol- och drogpåverkade personer i *offentlig miljö*.

Invånarna i Ulricehamns kommun upplever detta som ett problem i något lägre storleksordning i jämförelse med polisområdesnivån (totalnivå). Det som däremot utmärker sig och framkommer av resultatredovisningen är en framträdande problematik med ungas alkoholkonsumtion och annan destruktiv drogrelaterad konsumtion.

2014

Beträffande alkoholdebuten är det färre i åk 9 i Ulricehamns kommun (11 %) som uppger att denna skedde innan 13 års ålder, än genomsnittet för hela nationen (21,7 % för pojkar och 19,9 % för flickor). Vi ser också att 11 % av pojkarna och 7 % av flickorna i årskurs 9 betraktas som riskkonsumenter. Motsvarande siffror för gymnasiet år 2 i Ulricehamn är att 17 % hade sin alkoholdebut innan 13 års ålder (genomsnittet för Sverige är 23,7 för pojkar och 19,6 för flickor). Den procentuella andelen riskkonsumenter på gymnasiet år 2 är 36 % av pojkarna och 24 % av flickorna (nationellt är det 34,1 % av pojkarna och 26,8 % av flickorna). Ovan redovisad statistik måste tolkas som synnerligen alarmerande, trots att nivåerna delvis ligger under snittet för landet. Föredragsvis ska vi inte ha några *ungdomar* alls som konsumerar så till den grad att de klassas som riskkonsumenter med *vuxna* mått. Flera av eleverna i årskurs 9 uppger att de kan få tag i alkohol inom 24 timmar. Den enkla tillgången till alkohol kan vara en förklaringsfaktor till den relativt höga konsumtionen. Att också 5 % av pojkarna i åk 9 har *sniffat* någon gång och att 13 % av

Foto: Lisa Hjertén

pojkar i gymnasiet år 2 använt narkotika det senaste året, kan vara en indikator på att de inte mår särskilt bra. Detta är allvarliga problemområden som kan få mycket svåra och tragiska konsekvenser för enskilda individer och familjer samt kostsamma konsekvenser för samhället på lång sikt. Kommunen och polisen bör därför fortsätta att utveckla arbetet med ungas alkoholkonsumtion och annan asocial levnadstil. Som ett led i att komma tillrätta med tillgången på alkohol bör polisen använda sig utav Kronobergsmodellen i högre utsträckning, med särskilt fokus på langningen. Se vidare information om Kronobergsmodellen i bilaga 1.

Rekommendationer: Bilden som målas upp är att en del av ungdomarna inom Ulricehamns kommun troligtvis inte mår helt bra. Detta visar sig i att vissa ungdomar använder alkohol, sniffrelaterade preparat och andra droger på ett skadligt och asocialt sätt. Att ungdomar dessutom skolkar i relativt hög utsträckning bekräftar även det att allt inte står helt rätt till. Polis och kommun rekommenderas ta ett helhetsgrepp runt ”ungdomsproblematiken”, och ställa sig alla viktiga frågor som guidar oss rätt för att komma till rätta med problematiken. Varför mår ungdomarna som de gör? Vilka är ungdomarna? Hur motverkar vi att fler hamnar inom asociala levnadsmönster? Vad gör skolan? Hur ser skolan på problemen? Vad kan skolan göra? och en mängd andra frågor kan guida oss rätt. Lämpliga forum för dessa diskussioner är både lokala-Brå och SSPF. Här finns berörda parter som tidigt kan se uppkomna problem. Efter kartläggning och analys av problemen hittar man också problemägarna och en diskussion kan inledas runt de roller problemägarna bör ta, samt vilka roller övriga samverkande parter kan ha, för att stötta problemägaren.

Polisen rekommenderas skapa förutsättningar för att utveckla och intensifiera arbetet enligt Kronobergsmodellen⁴⁰ i kommunen. Analysgruppen kan inte nog trycka på vikten av att löpa linan ut i den inledande fasen av Kronobergsmodellen, att tidigt ta kontakt med föräldrarna. I de fall då föräldrarna inte hämtar sina barn eller poliserna finner andra skäl att oroa sig för den unga, enligt modellen, socialtjänsten kontaktas. Ett utvecklat och nära samarbete med socialtjänsten är således en grundförutsättning för att arbetet enligt denna modell ska bli så effektivt som möjligt.

Det är också mycket viktigt att det sker ett framgångsrikt informationsutbyte mellan patruller i yttre tjänst och underrättelseverksamheten när det kommer till langningen av alkohol och andra droger. Insatser mot alkohollangning likt arbetet som genomförts under våren 2015 är att rekommendera även i framtiden.

Polis och kommun rekommenderas också att gemensamt genomföra kontroller av öl- och cigarettförsäljare med anledning av att ungdomarna enkelt kan komma över dessa produkter.

⁴⁰ Se bilaga 1 – Kronobergsmodellen.

8.3 Förtroende för Polisen och polisiär närvaro

2011

Under åren fram till 2011 påvisades en nedåtgående trend vad gäller hur mycket invånarna anser att polisen bryr sig om lokala problem.

Polisen rekommenderades att bli bättre på att kommunicera ut goda resultat till medborgarna genom såväl traditionella som nyare mediekanaler.

Eftersom detta område endast berör polisen, och inte kommunen, är inte detta en del av rådande samverkansöverenskommelse.

2014

Av Trygghetsundersökningen 2014 står det klart att invånarna i Ulricehamns kommun i något lägre utsträckning än övriga inom PO Älvsborg ser polisen varje dag eller flera dagar i veckan. Förtroendet för polisen generellt är likvärdig med totalnivån. Analysgruppen vill ändå varna för konsekvenserna av att försumma enskilda områden. Bristande polisiär närvaro i områden utan polisstationer kan på sikt leda till att polisen drabbas av en legitimitetskris och ett ifrågasättande av våldsmonopolets existensberättigande.

Ulricehamns kommun uppvisar en del allvarliga problem som på sikt kan leda till än allvarligare problem. Det handlar om trafikrelaterade problem, ungas drog- och alkoholvanor samt i vissa fall asociala levnadssätt och förtroende för polisen. Att brottsanmälningarna är relativt få kan te sig som något positivt, och så kan mycket väl vara fallet, men likväl är det inte oproblematiskt. Det är inte orimligt att föreställa sig att i ett område som har låg polisiär närvaro och där kontakten med medborgarna är låg, kommer förtroendet över tid att minska. Upplevelsen av att polisen i lägre utsträckning bryr sig om lokala problem, som framkommit genom tidigare trygghetsundersökningar, kan vara ett uttryck för detta. Det är inte heller orimligt att föreställa sig att där förtroendet för polisen är lågt, förlitar sig medborgarna i lägre utsträckning på polisens kapacitet och underlåter därmed att anmäla brott.

Polisledningen bör skapa förutsättningar för att nivån runt det brottsförebyggande arbetet ska öka och intensifieras.

Rekommendationer: Polisen rekommenderas att fortsätta och utveckla samarbetet med kommunen och andra aktörer i närsamhället som stödjer polisen och samhället i de brottsförebyggande och förtroendeskapande frågorna.

Foto: Områdespolisen, Borås

Polisen rekommenderas också att fortsätta med arbetet att marknadsföra sig i och för kommunen, bland annat genom att använda traditionella likväl som mer moderna mediekanaler.

8.4 Nedskräpning, skadegörelse och ovårdade gator/trottoarer

Från föregående analysrapport stod det klart att problemupplevelsen vad gäller nedskräpning hade ökat över tid. Problemupplevelsen kring skadegörelse var stundtals hög, men uppvisade en nivå som låg i linje med de flesta av de tidigare åren som trygghetsundersökningen genomförts.

Kommunen är processägare i arbetet kring nedskräpning och skadegörelse eftersom kommunen är den aktör som har möjlighet att förändra den fysiska miljön för att underlätta för människor att göra rätt. För att komma tillrätta med problemen rekommenderades kommunen att se över sophanteringsavtalet och antalet papperskorgar och var det eventuellt saknas någon. Rekommendation gavs också att kommunen kunde nyttja skolan som en arena för att förmedla konsekvenserna av skadegörelse och klotter.

Inom samverkansöverenskommelsen har åtagandena varit följande inom dessa problemområden. Fortlöpande kartläggning av de mest drabbade geografiska områdena. Knytta personliga kontakter med ungdomar och då främst på kommunens fritidsgårdar. Polisanmäla, fotografera och sanera klotter samt temadagar för skolelever runt skadegörelse och anlagd brand.

Från 2014 års trygghetsundersökning står det klart att medborgarna i Ulricehamns kommun upplever att gatorna är ovårdade inom kommunen om än i något lägre utsträckning än genomsnittet i polisområdet. Liknande mönster gäller även för nedskräpning. Det är viktigt att fortsätta arbeta med dessa frågor av flera skäl. Det första, och kanske viktigaste, är att det finns samband mellan välskötta⁴¹ utomhusmiljöer och upplevd trygghet.⁴² Det andra är att det uppkommer en risk att medborgarna själva blir mindre försiktiga med sin närmiljö om denna inte är välskött.

Ett beprövat hjälpmedel för att komma tillrätta med ovan nämnd problematik är kartläggning av utemiljöer med hjälp av trygghetsvandringar.⁴³ Det är viktigt att invånarna själva får delta och att deltagarna speglar kommunens demografi. Genom dessa trygghetsvandringar kan kommunen och polisen få kunskap om exempelvis var det är otrött, på vilket sätt gatorna upplevs ovårdade eller var en extra papperskorg hade varit bra att ha.

Foto: Mark Hanlon

Rekommendationer: Kommunen rekommenderas att kartlägga den fysiska miljön, utifrån perspektiven; nedskräpning, skadegörelse och ovårdade gator/trottoarer. Vidare rekommenderas kommunen att anordna minst en trygghetsvandring, där ett fokusområde skulle kunna vara skötsel av utemiljöerna. Att gator och den offentliga miljön upplevs som vårdad skapar inte bara en positiv känsla och ett trevligt intryck, det minskar också rädslan att utsättas för brott. Metoder

⁴¹ Avsaknad av klotter, nedskräpning och skadegörelse.

⁴² Brottsförebyggande rådet (2008) *Trygghetsvandringar – Om lokalt brottsförebyggande arbete*.

⁴³ För en enklare guide till trygghetsvandringar, se *bilaga 2- Trygghetsvandringar*

som att engagera boende att vara delaktiga i processen att reducera nedskräpning kan också vara tänkbara åtgärder och i linje med *primär brottsprevention*.⁴⁴ (se bilaga 3 för *Begreppsförklaring*). Polisens roll i dessa frågor är att delta i en eventuell trygghetsvandring och i denna bistå med sin expertis och exempelvis HOBIT⁴⁵-kartor.

8.5 Underlag för fortsatt diskussion och problematisering kring samverkan

Följande frågeställningar kan ses som ett underlag för fortsatt diskussion för både polis och kommun, men även ligga till grund för hur det fortsatta arbetet kring samverkan parterna emellan i fortsättningen ska bedrivas. Se vidare diskussion om utökad samverkan i Bilaga 5 *Samverkan mellan lokala grupper och det offentliga för att minska brott* och Bilaga 6 *Samverkan, tillit och vägledande projekt*.

Polis

Gör en uppföljning, inventering och identifiering av de resurser som finns att tillgå idag inom polisens verksamhet i kommunen:

- Finns det någon handlingsplan för hur Polisen ska arbeta inom kommuner som Ulricehamn, för att inte området ska hamna i skymundan generellt?
- Vad finns det för resurser hos polisen i nuläget att tillgå när det gäller trygghetsskapande verksamhet?
- Vad *bör* Polisen ha för trygghetsskapande verksamhet?
- Vad *kan* Polisen göra för att underlätta samverkan med kommunen?

Ulricehamns kommun

Gör en uppföljning och inventering av kommunens totala verksamhet:

- Vad finns det för resurser i nuläget att tillgå när det gäller trygghetsskapande verksamhet?
- Vad *behöver* kommunen ha för trygghetsskapande verksamhet?
- Vad *kan* kommunen göra för att underlätta samverkan med Polisen?

⁴⁴ Sarnecki, Jerzy (2004) *Kunskapsbaserad brottsprevention – Teoretiska utgångspunkter för brottsförebyggande arbete i Stockholms stad*.

⁴⁵ HOBIT: Händelse- och brottsinformationstjänst handlar om att söka ”hot spots”(brott på karta). Var och när brott sker inom ett område.

Bilagor

Bilaga 1 – Kronobergsmodellen

Kronobergsmodellen är en polisiär metod som syftar till att förebygga att ungdomar dricker alkohol i allmänhet och i offentlig miljö i synnerhet, och på sikt då bidra till att ungdomsvåldet minskar i dessa miljöer. Arbetsmetoden innebär att polisen på ett aktivt och systematiskt sätt ska ingripa genom insatser mot ungdomar under 20 år som är berusade eller bär på alkohol. Även personer under 18 år som har sällskap med någon som bär på alkohol är föremål för insatser. Modellen riktar sig slutligen även till vuxna (äldre än 20 år) som bryter mot lokala ordningsföreskrifter genom att dricka alkohol på otillåtna platser.

Rent operativt ska samtliga poliser i yttre tjänst ingripa och förverka alkohol som ungdomar under 20 år bär på, oavsett mängden alkohol.⁴⁶ Denna del riktar sig således mot ungdomar ute på stan, som är berusade, har druckit eller som troligen kommer att dricka alkohol. När det rör sig om en minderårig som antingen själv dricker alkohol eller umgås med andra personer som dricker/bär på alkohol ska polisen kontakta föräldrarna och be dem hämta sina barn. Om föräldern inte vill hämta sitt barn eller det av andra skäl finns orsak till oro ska polisen istället vända sig till socialtjänsten.

Nästa steg i Kronobergsmodellen fokuserar på langare som säljer eller anskaffar alkohol till ungdomar. Genom en kontinuerlig kontakt med ungdomarna som vistas i dessa miljöer, försöker polisen få ett bättre underlag för utredningar om brott mot alkohollagen⁴⁷. Detta möjliggör för polisen att spåra försäljningen och därmed strypa tillgången på alkohol till ungdomarna. Att minimera ungdomars tillgång på alkohol, genom att förhindra alkohollagning är en viktig grundsyn i Kronobergsmodellen.

⁴⁶ *Utvärdering av Kronobergsmodellen – En polisiär arbetsmetod för att förebygga våld i offentlig miljö* (2009:5, Brå)

⁴⁷ Alkohollagen (1994:1738).

Bilaga 2 – Trygghetsvandringar

Informationen i detta avsnitt är en sammanställning av de erfarenheter som gjorts på det nationella planet och ursprungsskriften är producerad av Brå.⁴⁸

Det är viktigt att ha en person som samordnar och bär det övergripande ansvaret. Denna person förbereder vandringen och ser till att vandringen följs upp. Som förberedelse tas bland annat upp att en god idé kan vara att ha med sig kartor ut som visar ägo gränser för att veta vem som ansvarar för respektive område. HOBIT⁴⁹-kartor och liknande kan vara behjälpliga i att bestämma var vandringen bör äga rum.

Helhetssynen lyfts också fram som särskilt viktig och denna fås bäst om gruppen som genomför vandringen är heterogen, att olika åldersgrupper, kön, etniciteter och så vidare finns representerade. Brå lyfter även fram vikten av att dels ha med personer som arbetar i området, såsom exempelvis brevbärare, dels ha med personer som vistas i området på sin lediga tid såsom exempelvis hundägare eller föräldralediga.

Före vandringen:	Vid vandringen	Efter vandringen
<ul style="list-style-type: none">• Max 20 personer, de som bor och arbetar där är viktigast.• Försök få en bra sammansättning sett till kön, ålder och bakgrund.• Bjud in via den officiella hemsidan. Kontakta också de invånare som tidigare hört av sig med synpunkter.• Ta fram kartor och statistik. Polisens HOBIT-kartor är ett bra hjälpmedel. Alla behöver en bra karta.• Medtag kamera som kan ta bilder i mörker.• Avgränsa området. Längre än 1km har visat sig vara svårt.• Utse protokollförare.	<ul style="list-style-type: none">• Presentera varandra och beskriv hur vandringen kommer att gå till.• Tänk på människan. Hur används området? Var känns det trivsamt och var finns det problem?• Känn efter. Hur är det att befinna sig ensam på platserna under dygnets olika delar.• Kunna se och bli sedd. Finns det något som skymmer sikten så att den som är ensam ej ser andra?• Belysningen. Är belysningen för stark kan det inge en känsla av att personen befinner sig på en scen. Belysningen bör även omfatta omgivningen utefter exempelvis vägar.• Skötsel och underhåll. Vad är fint och vad behöver rustas upp? Skräpigt?• Bebyggelsen. Hur ser det ut med husgavlar, parkeringsplatser osv. Är det miljöer som är trygga och uppmuntrar till möten?• Området i sin helhet. Finns det mellanrum som ingen utnyttjar? Fungerar trafikleder som barriärer?• Fysisk tillgänglighet. Är det lätt att hitta och ta sig fram även för den som är funktionshindrad?• Skapande verksamhet. Finns det möjlighet att vara aktiv med t.ex. odling, idrott och kultur?• Det trivsamma. Anteckna allt som upplevs som vackert, trivsamt och tryggt. Dessa lärdomar kan tas med när andra områden ska förändras.• Återsamling. Diskutera vandringen och komplettera kartor och synpunkter. Prata om vad som händer framöver och fördela ansvaret till dem som åtgärdar och utreder.	<ul style="list-style-type: none">• Initiativtagaren och protokollföraren skriver rent anteckningarna och sorterar upp de olika uppgifterna på respektive förvaltare eller aktör.• Uppföljning. Bestäm tid för uppföljning några månader längre fram. Bilder före och efter är bra för att se konkreta resultat.• Återkoppling. Det är bra om resultat från vandringen redovisas för alla, kanske via stadens hemsida eller via den lokala tidningen.

Tabell 1 - Empiriska lärdomar från trygghetsvandringar.

⁴⁸ Brottsförebyggande rådet (2008) *Trygghetsvandringar – Om lokalt brottsförebyggande arbete*.

⁴⁹ HOBIT: Händelse- och brottsinformationstjänst handlar om att söka "hot spots"(brott på karta). Var och när brott sker inom ett område.

Bilaga 3 – Forskning: Former av brottsprevention/ ”Begreppsförklaring”

Begreppet *brottsprevention* innefattar åtgärder som vidtas för att reducera brottslighet och/eller den upplevda risken att utsättas för brott.

- ***Social brottsprevention*** innebär åtgärder för att förändra personers benägenhet att begå brott genom att förstärka individens förmåga till självkontroll och genom att stärka de sociala banden till samhället.
- ***Situationell brottsprevention*** syftar till att förändra de omständigheter, ofta i den fysiska miljön, som bidrar till och underlättar att brott begås. Åtgärderna brukar sammanfattas som insatser för att försvåra genomförandet av brott, öka upptäcktsrisken samt minska utbytet av brott.
- ***Primär brottsprevention*** avser åtgärder som vidtas innan problem har uppstått, till exempel åtgärder som inriktas mot ungdomar generellt med ett uttalat brottspreventivt syfte.
- ***Sekundär brottsprevention*** avser åtgärder som riktas mot personer som visar tecken på att utveckla problem. Många gånger handlar det om åtgärder mot ungdomar i så kallad riskzon.
- ***Tertiär brottsprevention*** avser åtgärder som riktas mot redan befintliga och synliga problem, exempelvis åtgärder som syftar till att förhindra fortsatt brottslighet bland redan brottsaktiva individer.

Bilaga 4 – Buskörning och mopeder

Trafikverket har stipulerat tre prioriterade områden för att öka säkerheten bland mopedister; (1) minskad trimning och tekniska brister, (2) ökad och rätt hjälmanvändning samt (3) säkrare vägar och gator.⁵⁰ Polisens roll i detta arbete riktar sig främst mot att minska trimningen och öka hjälmanvändningen. Kommunen är i sin tur delaktig i samtliga prioriterade områden men med särskilt fokus på säkrare vägar och gator. Orsaken till att kommunen kan sägas bära ansvar för vägarna är enkelt; flest mopedister skadas svårt på kommunala vägar.⁵¹

Vad kan då polisen göra för att komma tillrätta med denna form av problematik? Poliser som blivit intervjuade angående trimmade mopeder framhåller vikten av att undvika ”jakt-situationer”. Detta då dessa leder till farliga trafiksituationer för alla inblandade och att brottet inte står i proportion till metoden.⁵² Denna inställning kan inte betraktas som annat än mycket sund. Istället premieras att polisen besöker mopedisterna i miljöer där de naturligt stannar med sina mopeder, så som vid skolor, fritidsgårdar eller utanför det egna hemmet. På så vis har polisen möjlighet att samtala med ungdomarna som misstänks köra trimmade mopeder och i de fall det är nödvändigt även provköra mopederna själva.⁵³

I minst hälften av alla dödsolyckor där föraren var under 18, körde hen en trimmad moped.⁵⁴ Ungdomarna som väljer att trimma sina mopeder vet förmodligen att detta inte är tillåtet. När upptäcktsrisken upplevs som låg finns det en risk för att de unga förarna utvecklar en långvarig bristande respekt för att följa trafikregler. Att rikta information till ungdomar riskerar därför att bli gagnslöst. Det är sålunda viktigt att få med en annan aktör som kan påverka ungdomarna; föräldrarna. Föräldrarna har, bortsett från den uppenbara risken för att förlora sitt barn, också ekonomiska incitament att förhindra trimning genom uteblivna försäkringspengar.⁵⁵ Informationsträffar i samband med föräldramöten kan vara ett exempel på hur polisen och kommunen kan arbeta gemensamt.

Vad gäller vägarna finns det på flera platser i Sverige inte en naturlig plats för mopedisten. På vissa platser kan det exempelvis vara önskvärt att mopeder får åka på cykelbanor. Kommunen har här ett viktigt uppdrag att ha säkra gång-, cykel och moped-passager.

⁵⁰ Trafikverket (2012) ”Ökad säkerhet på motorcykel och moped – Gemensam strategi version 2.0 för åren 2012-2020”.

⁵¹ Ibid.

⁵² Berg, Jessica, Forward, Sonja, Holgersson, Stefan (2008) *Unga på moped – En studie av riskgrupper och riktade polisinsatser för att motverka trimning*. VTI rapport 631.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Mörkertalet är förmodligen mycket stort här eftersom det inte alltid görs en teknisk undersökning.

⁵⁵ Detta eftersom en trimmad moped vanligtvis bryter mot försäkringsavtalet.

Bilaga 5 – Samverkan mellan lokala grupper och det offentliga för att minska brott.

Social interaktion, vare sig den är informell eller formell, är kopplat till minskat antal brott.⁵⁶ En ny metodik kring arbetet med detta har på senare år dykt upp i USA och lyder under namnet *newparochialism*⁵⁷, vilket fritt översatts till provinsiell samverkan. Tidigare forskning har visat att när invånarna är villiga att delta i sociala aktiviteter - och litar på att deras grannar också gör det – är brottsligheten lägre. Provisiell samverkan går därför ut på att skapa arenor för dessa sociala aktiviteter.⁵⁸ Detta görs genom att lokala organisationer samverkar med stat och kommun. Samverkan mellan dessa båda sfärer kan vara en nödvändighet när lokala organisationer vill öka gemenskapen i området, och indirekt den sociala kontrollen, men saknar förmåga eller resurser till det. Det offentliga bistår då med resurser, finansiella eller icke-finansiella, för att möjliggöra att verksamheten kan bedrivas framgångsrikt.⁵⁹

Forskningen pekar på att ju mer problem ett område har, desto större blir effekten. Effekten blir dessutom bättre över tid och det finns ett tydligt samband mellan kumulativa insatser (mätt i kronor över tid) och en minskning i våldsbrotten (per 100 000 invånare). Provisiell samverkan som metod tycks vara billigt och enkelt att implementera. Rent samhällsekonomiskt tycks det sålunda även utgöra en vinstaffär för alla parter.⁶⁰

⁵⁶ David M. Ramey & Emily A. Shrider (2014) *New parochialism, sources of community investment, and the control of street crime*. Criminology & Public Policy

⁵⁷ Parochialism är svåröversatt men innebär att fokusområdet är det lokala: ens provins.

⁵⁸ Den intresserade kan läsa mer genom att exempelvis söka på *Seattle Neighborhood Matching Fund*.

⁵⁹ Ett exempel som tas upp är att invånare kan ha svårt att få bort en svartklubb ur ett område. För att klubben ska försvinna kan det offentliga i detta läge bidra med skatte- och alkoholkontroller.

⁶⁰ David M. Ramey & Emily A. Shrider (2014) *New parochialism, sources of community investment, and the control of street crime*. Criminology & Public Policy

Bilaga 6 – Samverkan, tillit och vägledande projekt

Det finns flera forskare inom det samhällsvetenskapliga ämnet som visar på betydelsen av medborgaraktiviteter i olika former och det positiva *sociala kapital* detta genererar, vilket i sin tur spelar roll för att individer i större utsträckning undslipper *kriminalitet* och *utslagning*.⁶¹ En form av medborgaraktivitet kan vara *samverkan* mellan olika aktörer, men denna form av medborgaraktivitet uppstår endast om människor litar på andras vilja till samma sak. Det vill säga att upprättande av gemensamma mål är A och O i *samverkan*. En annan form av medborgaraktivitet kan vara olika former av *projekt* på initiativ från medborgare eller verksamheter.

Sambandet mellan deltagande i organisationer och människors benägenhet att lita på andra, är en komplex fråga där faktorerna *socialt kapital* och *tillit* är sammanlänkade. Personer som *redan* hyser förtroende för omgivningen organiserar sig naturligt tillsammans med andra. Det handlar här om människors tillgång till det *sociala kapitalet*. *Socialt kapital* innebär frivilligt deltagande i nätverk och mellanmännisklig tillit.⁶² Där *tillit* definieras som en förhoppning om andra aktörers framtida pålitlighet och är avgörande för vår förmåga att samarbeta och lösa gemensamma problem.

Deltagande i frivilliga organisationer och nätverk kan nog vara bra av många skäl, men det verkar inte öka *tilliten* till andra människor. Sambandet mellan högt organisationsdeltagande och hög tillit beror snarare på en form av självselektionsprocess, som innebär att det är människor som, oftast i unga år, redan är så kallade ”höglitare”⁶³ som företrädesvis går med i och är aktiva i organisationer/nätverk. Men själva deltagandet i sig ökar inte människors benägenhet att lita på andra människor. Därmed förefaller istället av betydelse den socialiseringsprocess som uppstår inom familjen som barn/ungdomar går igenom. Med andra ord handlar detta om *vilken bild av det omgivande samhället som föräldrar förmedlar till sina barn*.⁶⁴ Här är det viktigt att poängtera vikten av att fånga upp barn och ungdomar i ett tidigt stadium för att inkludera dem i denna socialiseringsprocess.

Det finns flera olika projekt inom polisområde Älvsborg som är väsentliga att lyfta fram i detta sammanhang där *samverkan* mellan olika aktörer och den mellanmänniskliga tilliten står i centrum. Projekt så som; Utvecklingsprogrammet Stadsdelsförnyelse Noltorp⁶⁵, Lights in Alingsås, Projektplan – mentorskap mot våld inom Borås Stad⁶⁶ samt SSPF är typiska exempel där medborgaraktivitet genererar i *positivt socialt kapital* där *kriminalitet* och *utanförskap* kan förebyggas. Dessa projekt har en annan viktig sak gemensamt – nämligen att de riktar sig mot/engagerar ungdomar på ett eller annat sätt, vilket vi kan koppla till ovan förda resonemang om den nog så viktiga socialiseringsprocess som sker i unga år och som genererar i ett ökat *socialt kapital* och ökat *förtroende* för samhälleliga institutioner över lag. Det är därmed av stor vikt att liknande projekt uppmuntras och genomförs, även i framtiden.

⁶¹ Putnam, Robert D. (1995) *Bowling Alone: Americas Declining Social Capital Journal of Democracy*, Vol. 6, Nr 1.

⁶² Rothstein, Bo (2002) *Vad bör staten göra? – Om välfärdsstatens moraliska och politiska logik*, 2:a uppl., Stockholm: SNS Förlag.

⁶³ Höglitare: Personer som har en hög nivå av mellanmännisklig tillit.

⁶⁴ Rothstein, Bo (2002) *Vad bör staten göra? – Om välfärdsstatens moraliska och politiska logik*, 2:a uppl., Stockholm: SNS Förlag.

⁶⁵ Ett projekt som syftar till att rusta upp bostadsområdet Citronen och Bananen i Noltorp, Alingsås. För mer info se Stadsdelsförnyelse Noltorp, Alingsås hemsida.

⁶⁶ Se vidare information på Borås Stads hemsida.